

Eolus Vind AS Norge

Øyfjellet vindkraftverk. Konsekvensutredning Reindrift.

2013-12-13 Oppdragsnr.: 5130639

FORORD

Norconsult AS har på oppdrag for Eolus Vind Norge AS utarbeidet konsekvensvurdering av temaet reindrift for Øyfjellet Vindkraftverk i Vefsn kommune, Nordland fylke.

Tiltaket omfatter bygging av inntil 110 vindmøller i et omfattende vindkraftverk i Øyfjellet og fjellområdene vestover mot Hundålvatnet.

Oppdragsgivers kontaktperson i dette oppdraget har vært;

- Johnny Aak og Gustav Grumert

Prosjektleder hos Norconsult AS har vært;

- Senior planlegger Morten Selnes

Morten Selnes har skrevet denne rapporten og har det faglige ansvaret for rapportens innhold.

Rev.	Dato: 2013-12-13	Beskrivelse Konsekvensutredning. Reindrift. Øyfjellet vindkraftverk	Utarbeidet: MOSEL	Fagkontroll	Godkjent MOSEL

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Even Ulving (1906): Motiv fra Helgeland. Vinterlandskap med reinsdyr.

Maleriet var en folkegave fra Helgelands borgere til Kong Haakon og Dronning Maud. Gitt ved kroningen i 1906. Maleriet henger i dag på det Kgl. Slott.

Kilde: Pressenytt fra Nasjonalmuseet. 22.05.2012.

Innhold

1	Tiltaket	9
1.1	Tiltaksområdet	9
1.2	Alternativ 1	10
1.3	Alternativ 2	12
1.4	Arealbehov. Fundamentering. Veger og oppstillingsplasser	14
1.5	Nettilknytning	14
1.6	Veitilknytning	16
1.7	Mulig veitilknytning til Hundåla, Vikdalen og Grytåga i tilknytning til Øyfjellet vindkraftverk	18
1.8	Forholdet til Kommuneplanens arealdel	20
1.8.1	Konsekvensutredning	21
1.8.2	Melding og forslag til utredningsprogram. Konsekvensutredningsprogram	21
1.8.3	Uttalelse fra Reindriftsforvaltningen i Nordland	21
2	Metode	23
2.1	Metodikk	23
2.1.1	Definisjoner	23
2.1.2	Verdifastsetting	24
2.1.3	Omfang	24
2.1.4	Konsekvens	25
2.2	Datagrunnlag.	25
2.2.1	Datainnsamling	25
2.2.2	Feltarbeid og befaringer	26
2.2.3	Møter	26
2.2.4	Kvalitetssikring	26
3	Statusbeskrivelse og verddivurdering	27
3.1	Historisk bruk av området til reindrift	27
3.2	Vegetasjon. Beitegrunnlaget i området.	29
3.2.1	Grytågvatnet – Hundålavatnet – Fjellskardet – Kvanndalen – Tverråga.	29
3.2.2	Øydalen – Kvanndalshatten – Stortuva – Tverrfjellet – Damtjønna – Storkvanndalen – Øydalen	30
3.2.3	Nordsidfjellet - Seterdalsfjellet – Heifjellet – Vikdalsfjellet – Sørgårdsfjellet - Digermulen.	32
3.3	Reinbeitedistriktet Jillen-Njaarke	33
3.3.1	Generelt om årssyklus i reindrift	33
3.3.2	Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt	33
3.4	REINBEITEDISTRIKTETS BRUK AV PLANOMRÅDET OG OMRÅDET SOM HELHET	34
3.4.1	Aktuell bruk av reinbeitedistriktet	34
3.4.2	Årsbeitekart	36
3.4.3	Flytte- og drivingsleier. Trekkleier.	38
3.4.4	Gjeterhytter, innhegninger mv.	39

3.5	Forholdet til reindriftsloven	40
3.6	Befaring i området 2013-07-02.-03.	40
3.7	Erfaringer med vindkraft og reindrift fra andre områder.	41
3.7.1	NVE og Reindriftsadministrasjonen. Vindkraft og reindriftnæringen (2004)	41
3.7.2	Vindkraft på Fosen (2011)	41
3.7.3	Mosjøen Vindkraftverk (2011)	42
3.7.4	Vindkraft på Gabrielsberget (2009-2012).	42
3.8	Verdivurdering. Dagens situasjon (0-alternativet).	44
3.8.1	Verdivurdering i et mulig framtidsperspektiv.	44
4	Omfang- og konsekvensvurdering	45
4.1	Vurdering av omfang og konsekvens i to faser	45
4.2	Anleggsfasen	45
4.2.1	Omfang av anleggsfasen	45
4.2.2	Anleggsfasen. Konsekvens uten avbøtende tiltak.	46
4.2.3	Mulige avbøtende tiltak. Anleggsfasen	46
4.2.4	Konsekvens med avbøtende tiltak. Anleggsperioden	47
4.3	Driftsfasen	48
4.3.1	Omfang av driftsfasen	48
4.3.2	Mulige avbøtende tiltak	49
4.3.3	Konsekvens med avbøtende tiltak. Driftsfasen	49
5	Konklusjon	50
5.1	Anleggsfasen etter avbøtende tiltak	50
5.2	Driftsfasen etter avbøtende tiltak	51
5.3	Reinbeitedistriktets holdning til Øyfjellet vindkraftverk	52

Sammendrag

Øyfjellet vindkraftverk er et større vindkraftverk som er under planlegging i fjellområdene vest for Mosjøen i Vefsn kommune, Nordland fylke. Konsekvensutredningene som skal legges til grunn for konsesjonssøknaden er under utarbeidelse, og denne fagrapporten er en del av disse konsekvensutredningene. Det forventes at konsesjonssøknaden vil foreligge omkring årsskiftet 2013/14.

Øyfjellet vindkraftverk planlegges i to alternativ med henholdsvis inntil 110 og 84 vindmøller. I tillegg kommer et omfattende veisystem som skal bygges opp til hver enkelt vindmølle. Nettilknytning tenkes lagt parallelt med eksisterende kraftlinje fra Grytåga fram til Marka trafostasjon øst for Mosjøen.

Det kan dokumenteres at det har vært drevet reindrift i dette området siden tidlig på 1600-tallet.

Tiltaksområdet ligger i Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt. De to reindriftenhetene (siidaene) som drev reindrift i tiltaksområdet tidligere, er nå nedlagt. Det er tre reindriftenhetene som er i drift i reinbeitedistriktet, har sitt tyngdepunkt øst for Vefsna.

Etter den metoden som er fulgt og vår vurdering, har området en **middels verdi for reindrift** ut fra dagens bruk. Selve tiltaksområdet (vindkraftparken) har ut fra dagens bruk en **lav verdi**.

Dersom reindriften tas opp igjen i området, vil det ha en **middels/stor verdi** for reindrift.

Vi vurderer omfang og konsekvens av tiltaket i anleggsfasen og i driftsfasen.

Anleggsfasen

Vi trekker den konklusjon at anleggsfasen i praksis vil innebære at deler av anleggsområdet i perioder må stenges for reindrift, og at anleggsfasen derved vil representere et **stort / middels negativt omfang** for ressursgrunnlaget for reindrift i området. Dette gjelder både nåværende situasjon og en situasjon der reindriften evt. re-etableres i området.

Konsekvens er forholdet mellom områdets verdi og omfanget av anleggsfasen. Etter metoden blir konsekvens av anleggsfasen:

Konsekvens:**Stor til middels negativ konsekvens for reindrifta i anleggsfasen (---/--).**

Det kan være vanskelig å tilpasse et så stort anlegg til reindrift i området. Uansett bør det etableres en møteplass der anleggsledelsen og reindrifta møtes jevnlig for om mulig å unngå brukskollisjoner.

Avbøtende tiltak i anleggsfasen kan være;

- ❖ Det bør utarbeides en avtale mellom reinbeitedistriktet og tiltakshaver om hvordan man best mulig kan løse konflikter som kan oppstå som følge av anleggsfasen.
- ❖ Opphør/stans i deler av anlegget i perioder der det er mye rein i området (dersom reindrift re-etableres, eller ved evt. flytting/driving av rein gjennom området)
- ❖ Bistand til frakt av rein fra østre del av distriktet ut til vinterbeitene nordvest i distriktet (Husvika - Hundåla – Sørnes)
- ❖ Driftsleier gjennom området er lovbeskyttet. Landbruksdepartementet må søkes om tillatelse til stenging av driftsleia i anleggsfasen.

Det er vanskelig å se hvordan de foreslåtte avbøtende tiltakene kan forbedre reindriftens driftssituasjon gjennom anleggsfasen inne i selve anleggsområdet. Frakt av rein ut til vinterbeitene kan avhjelpe situasjonen noe.

Etter metoden blir konsekvens av anleggsfasen med avbøtende tiltak:

Konsekvens etter avbøtende tiltak:**Middels negativ konsekvens for reindrifta i anleggsfasen (--).****Driftsfasen**

Ut fra metoden og vår vurdering vil Øyfjellet vindkraftverk vil ha et **middels negativt omfang** (--) for reindrifta i distriktet i driftsfasen.

Avbøtende tiltak i driftsfasen kan være;

- ❖ Stenging av deler av vegnettet i tilknytning til vindkraftverket for ferdsel utenom nødvendig drift og vedlikehold av vindkraftverket.
- ❖ Bistand til frakt av rein fra østre del av distriktet ut til vinterbeitene nordvest i distriktet (Husvika - Hundåla – Sørnes)

- ❖ Det bør utarbeides en avtale mellom reinbeitedistriktet og tiltakshaver om hvordan man best mulig kan løse konflikter som kan oppstå som følge av driftsfasen.
- ❖ Driftsleier gjennom området er lovbeskyttet. Landbruksdepartementet må søkes om tillatelse til stenging av driftsleia i hele eller deler av driftsfasen.

Etter metoden blir konsekvens av driftsfasen med avbøtende tiltak:

Konsekvens:

Middels / liten negativ konsekvens for reindrifta i driftsfasen (--/-).

Reinbeitedistriktets holdning til Øyfjellet vindkraftverk

Det er framkommet i samtaler med reinbeitedistriktet og i pressen at reinbeitedistriktet kan akseptere – og er positive – til ideen om vindkraftverk på Øyfjellet. Vi viser i denne sammenheng til intervju med Torstein Appfjell i Helgeland Arbeiderblad 21. januar 2012. Vi siterer her fra intervjuet;

«Han (Torstein Appfjell) sier at reindriftssamene ønsker å være tilpasningsdyktige til utvikling. Han er derfor positiv til ideen om vindmøller på Øyfjellet. Han mener at dette alternativet vil ha færre negative konsekvenser for reindriften.»

I møte med reinbeitedistriktet den 4. november 2013 ble det opplyst om at en reindriftsutøver er interessert i å etablere seg i området med ny drift. Denne reindriftsutøveren er informert om Øyfjellet vindkraftverk. Det vurderes derved som mulig å etablere ny reindrift i et område der det også planlegges et stort vindkraftverk som Øyfjellet vindkraftverk.

1 Tiltaket

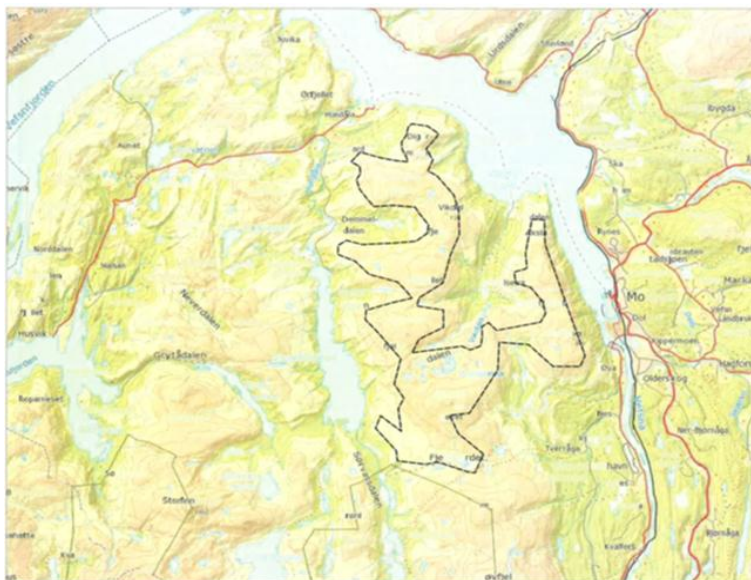
Øyfjellet Vindkraftverk i Vefsn kommune, Nordland fylke omfatter et stort planområde i fjellområdene vest for Mosjøen. En foreløpig avgrensning av planområdet og mulig plassering av vindturbinene er vist i følgende kapitler. Alternativene for plassering av den enkelte vindturbin innen planområdet er flere.

Utviklingen innen vindkraft går svært fort. Det lanseres stadig nye modeller av vindturbiner, og det vi derfor være galt å «låse» et valg av vindturbiner på dette tidspunktet. Innen konsesjonsbehandlingen er over, vil det sannsynligvis foreligge nye muligheter på markedet. Vi har derfor valgt å planlegge og presentere Øyfjellet vindkraftverk ut fra to alternativer for å gi et mest mulig realistisk bilde av hvordan dette prosjektet kan gjennomføres.

Vi understreker at begge disse alternativene er å regne som foreløpige. Både antallet vindturbiner og plassering av turbinene i terrenget, viser det foreløpige bildet av en utforming som pr i dag synes som den mest sannsynlige. I løpet av den videre prosessen vil utformingen bli presisert og optimalisert i forhold til vindressurser, tilpasning til terrengstruktur og tilpasninger i forhold til andre samfunnsinteresser.

1.1 TILTAKSOMRÅDET

Kartet under viser tiltaksområdet. Arealet som er avgrenset av tiltaksområdet er ca 550 daa (55 km²).

Figur 1-1: Avgrensning av tiltaksområdet for Øyfjellet vindkraftverk.

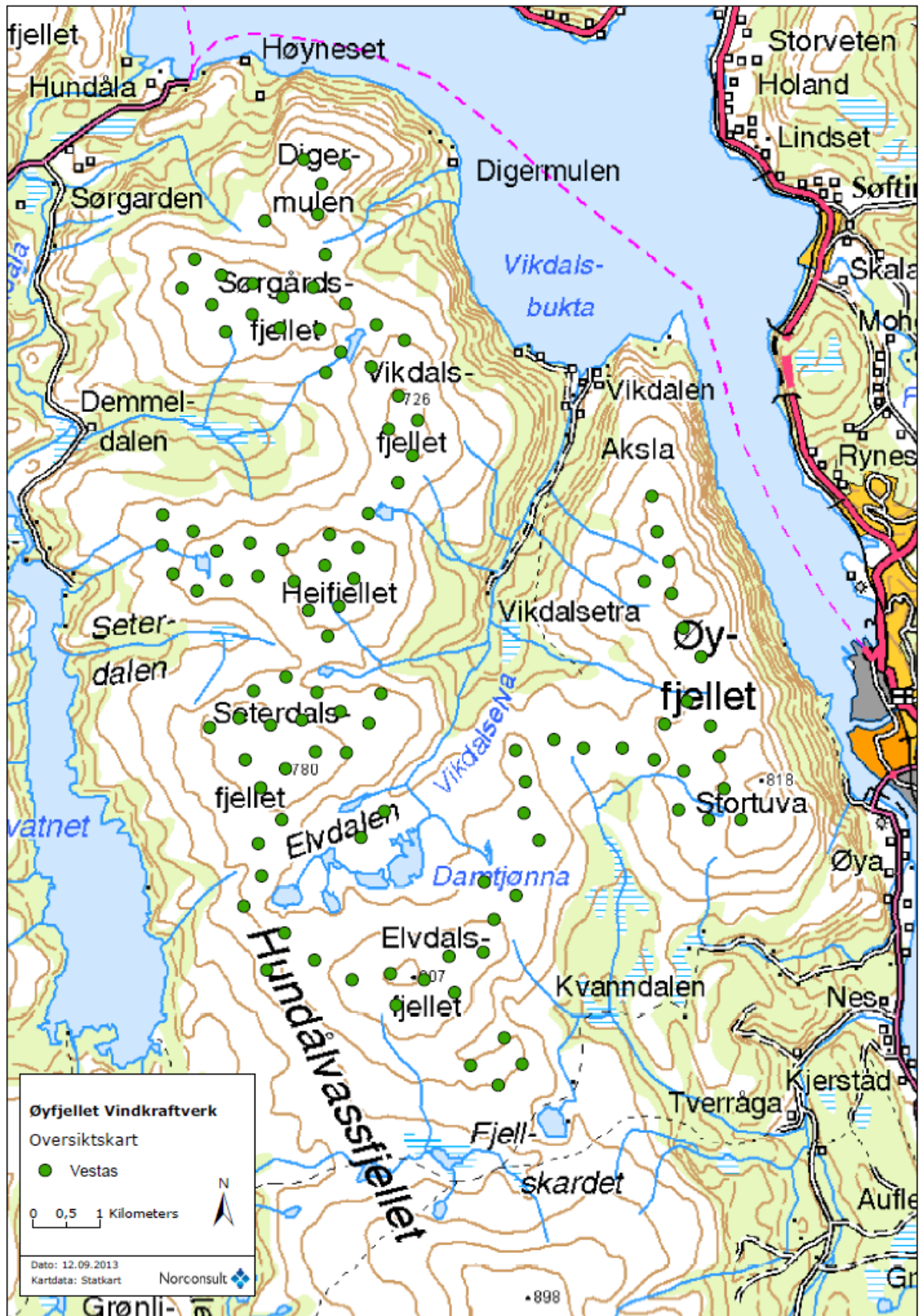
1.2 ALTERNATIV 1

Antall vindturbiner; 109 stk av type Vestas med en effekt på 3,0 MW pr turbin. Layout for dette alternativet er vist i figur 2-2- og i tabell 2-1.

Produksjon: ca 1,1, TWh/år. Dette tilsvarer elforbruket i ca 47.000 husstander med et gjennomsnittlig forbruk på 25.000 kwh/år.

Tabell 1-1: Hoveddata for Øyfjellet vindkraftverk alternativ 1.

Øyfjellet vindkraftverk	Alternativ 1
Antall vindturbiner	109
Produksjon	1,1 TWh/år
Effekt pr turbin	3 MW
Total effekt	330 MW
Tårnhøyde (nav)	105 meter
Rotordiameter	90 meter
Rotor-radius	45 meter
Totalhøyde	150 meter

Figur 1-2: Øyfjellet vindkraftverk alternativ 1 med 109 stk 3,0 MW V92 turbiner.

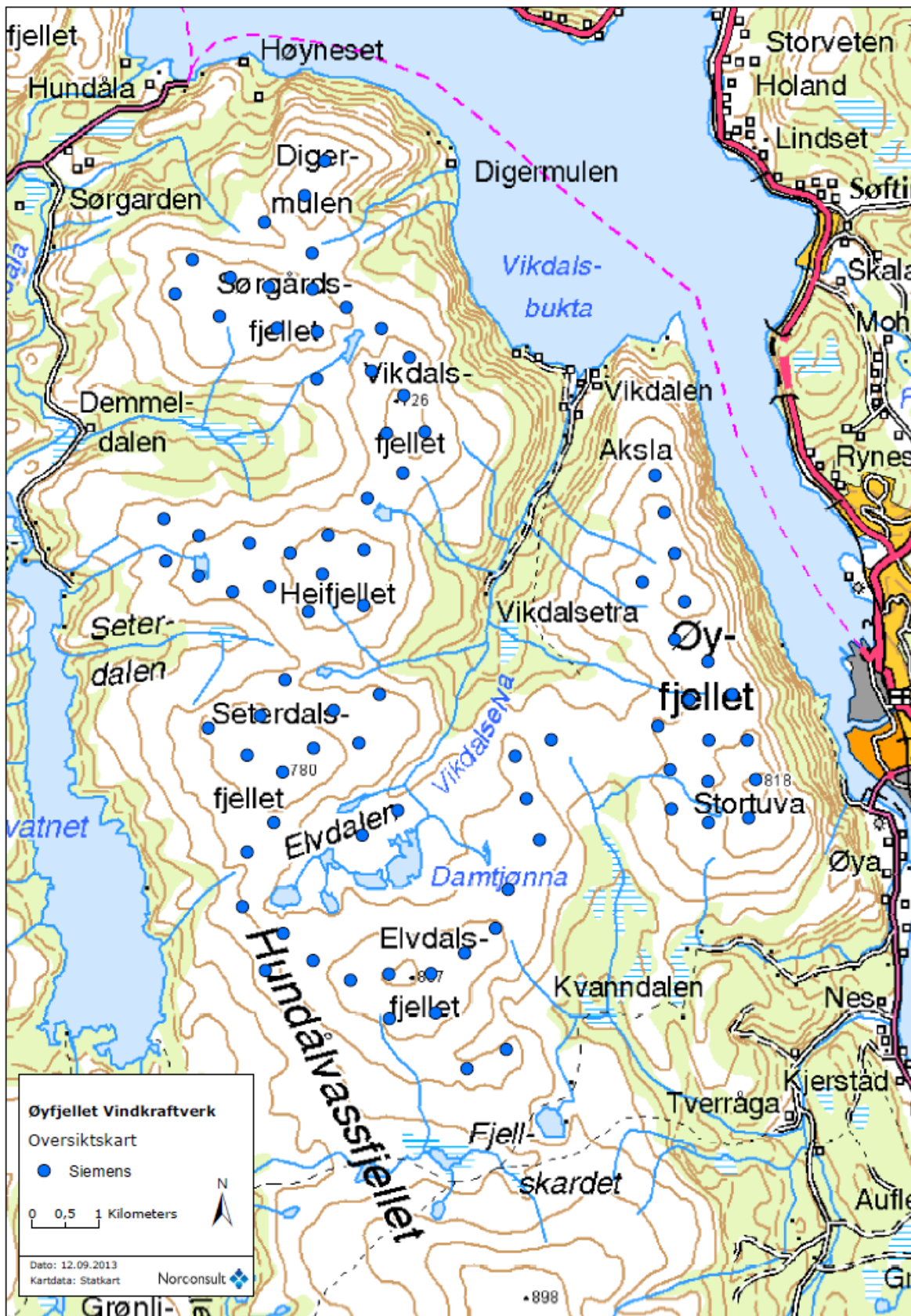
1.3 ALTERNATIV 2

Antall vindturbiner; 84 stk av type Siemens SWT 120 med en effekt på 3,6 MW pr turbin. Layout for dette alternativet er vist i figur 2-3 og hoveddata for anlegget er vist i tabell 2-2.

Produksjon: ca 1,25 TWh/år. Dette tilsvarer elforbruket i ca 54.000 husstander med et gjennomsnittlig forbruk på 25.000 kwh/år.

Tabell 1-2: Hoveddata for Øyfjellet vindkraftverk alternativ 2.

Øyfjellet vindkraftverk	Alternativ 2
Antall vindturbiner	84
Produksjon	1,25 TWh/år
Effekt pr turbin	3,6 MW
Total effekt	302 MW
Tårnhøyde (nav)	140 meter
Rotordiameter	120 meter
Rotor-radius	60 meter
Totalhøyde	200 meter

Figur 1-3: Øyfjellet vindkraftverk. Alternativ 2 med 84 stk 3,6 MW Siemens SWT 120 turbiner.

1.4 AREALBEHOV. FUNDAMENTERING. VEGER OG OPPSTILLINGSPLASSE

Hver vindturbin krever et betongfundament som krever et areal på ca 300 m² avhengig av grunnforholdene. I prosjektområdet antas at de aller fleste fundamentene vil bli plassert rett på fjell. Etter alternativ 1 (maksimalalternativet), vil dette kreve ca 33 daa areal.

Opp til hver turbin må det bygges veg. Det anslås bygging av ca 75 km ny veg med en bredde av ca 5 meter, men med en gjennomsnittlig anleggsbredde på ca 10 meter. Totalt vegareal er derved ca 750 daa både for alternativ 1 og alternativ 2.

Ved hver turbin må det bygges en oppstillingsplass for mobilkran med et areal på ca 2.500 m². Etter alternativ 1 vil dette kreve ca 275 daa.

Totalt arealbehov til veg, oppstillingsplasser og fundamenter vil derved være ca 1.050 daa.

1.5 NETTILKNYTNING

Fra den enkelte vindturbin og fram til en sentral trafoenhet, legges kabler i veg. Fra sentral trafoenhet bygges luftledning fram til nettilknytning i sentralnettet.

Sentral trafoenhet tenkes lagt i nærheten av eksisterende 132 kv-ledning i Fjellskardet eller nede i Kvanndalen i krysningspunktet mellom veien opp til vindkraftverket og eksisterende 132 kv-ledning.

Luftledningen tenkes bygget parallelt med eksisterende 132 kv-ledning fram til trafostasjonen Marka øst for Mosjøen. Se figur 2-4.

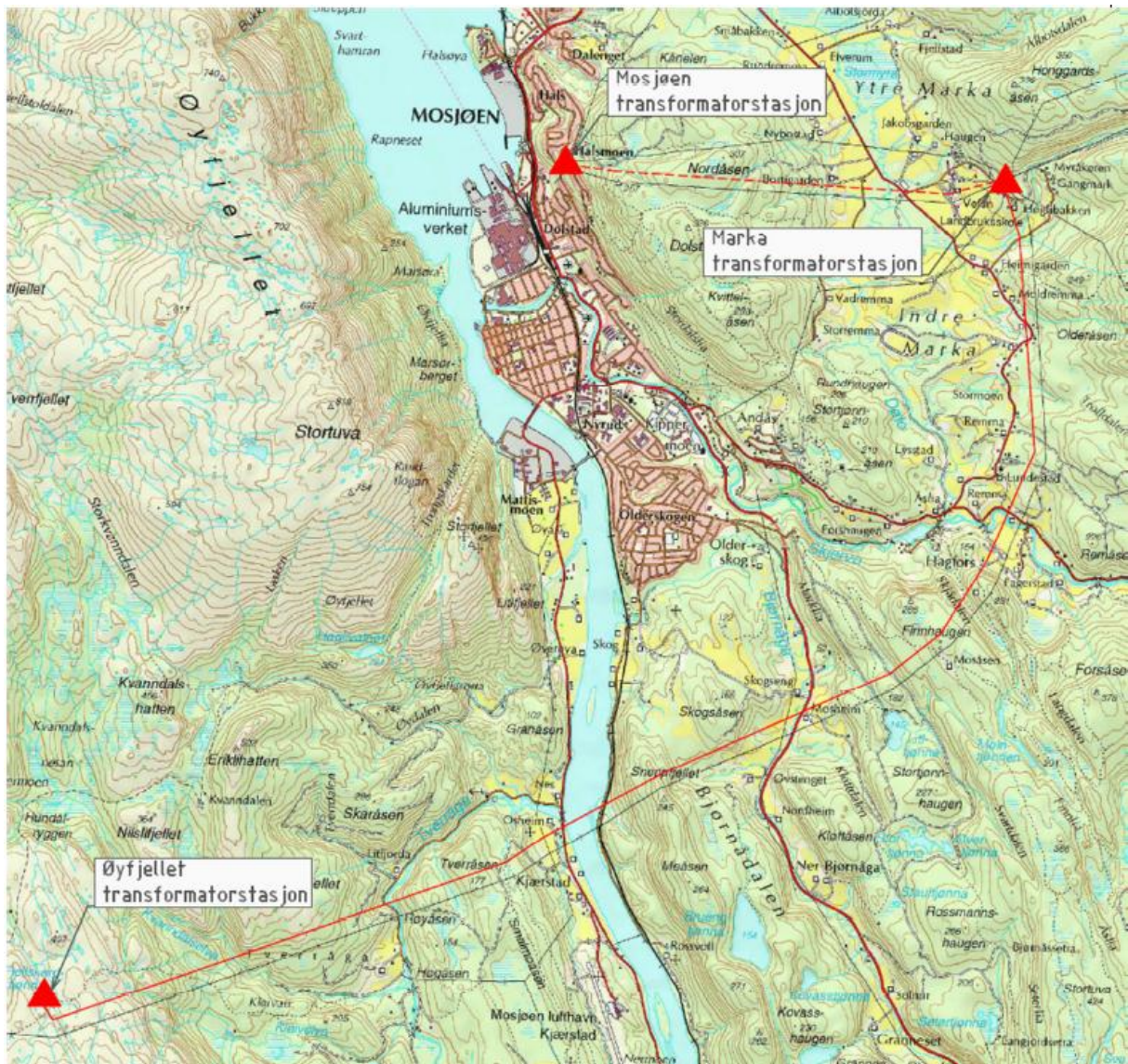
Ny kraftledning mellom Fjellskardet – Marka vil bli ca 14 km lang. Dersom trafostasjonen legges ned i Kvanndalen, blir den nye kraftledningen ca 12 km lang.

Ny kraftledning er utredet i to alternativer;

- ❖ Ny 132 kv-ledning
- ❖ Ny 420 kv ledning

Vi viser her til egen utredning (Norconsult 2013)¹.

¹ Øyfjellet vindpark. Nettilknytning. 13.09.2013. Lars Fosser. Norconsult AS.

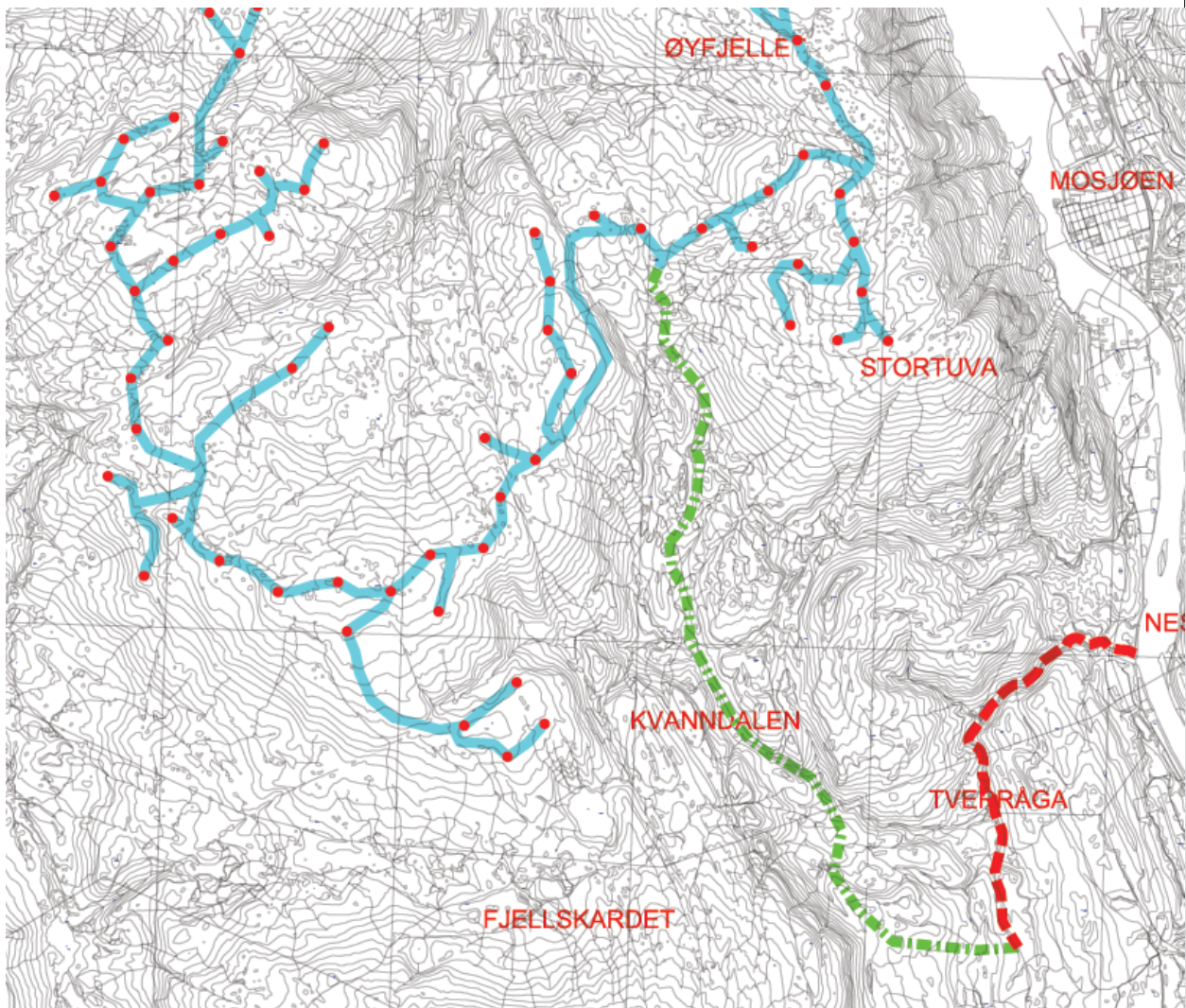
Figur 1-4: Mulig trasé for nettilknytning av Øyfjellet vindkraftverk.

1.6 VEITILKNYTNING

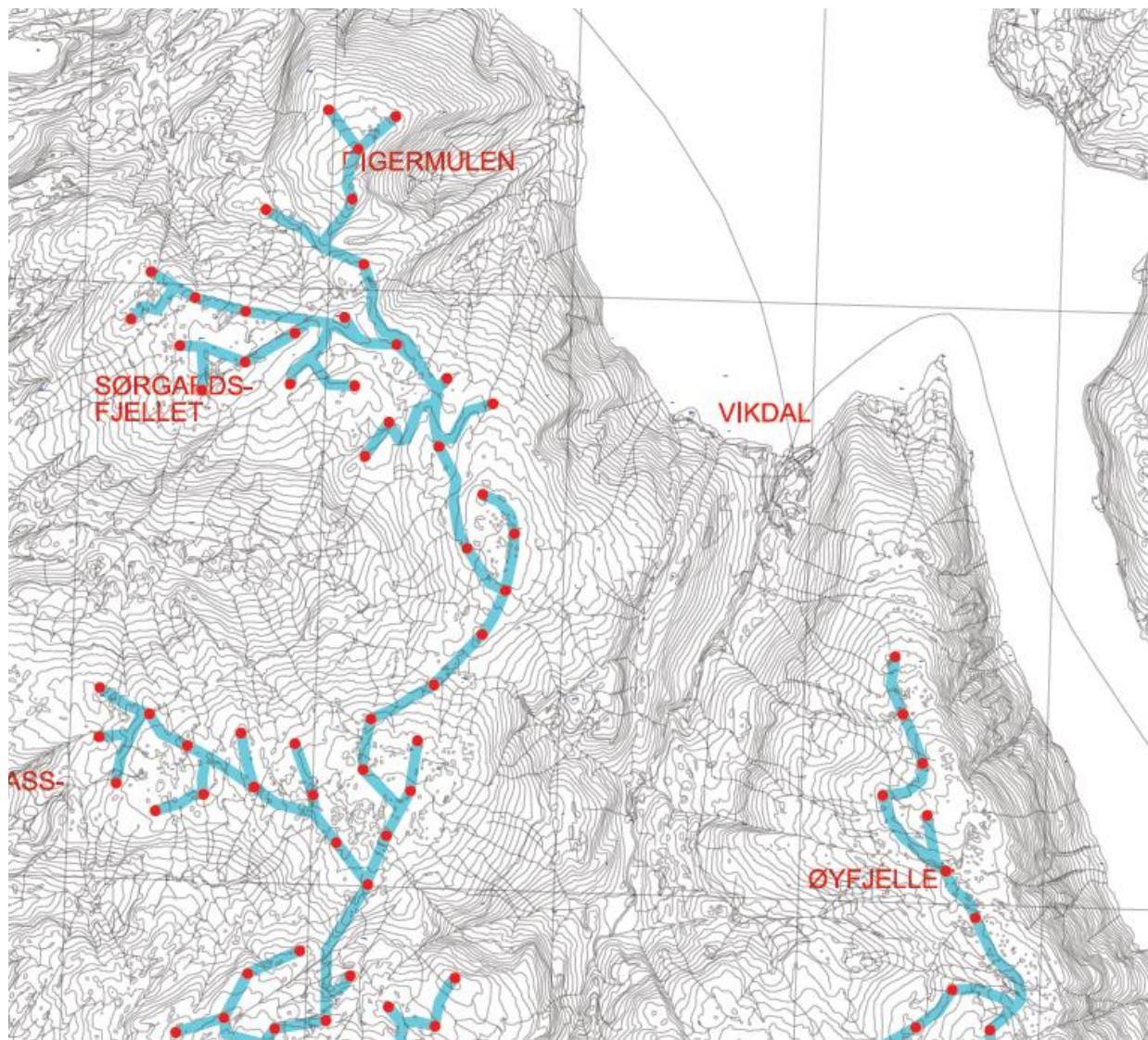
Kartene i figur 2-5 og figur 2-6 viser veier og veitilknytning i forbindelse med Øyfjellet vindkraftverk. Adkomsten til vindkraftverket tenkes lagt opp fra Grøvsætera ca 2 km sør for Tverråga gård og opp til Tverrfjellet (vist på kartet med grønn farge).

Internt i vindkraftverket bygges veger opp til den enkelte turbinen (blå farge).

Eksisterende vei er markert med rød farge. Denne må sannsynligvis oppgraderes – i alle fall på strekningen fra Tverråga gård og fram til Grøvsætera der vegen i dag har en relativt lav standard. En oppgradering innebærer forsterkning og utretting av enkelte kurver mv.

Figur 1-5: Veitilknytning Øyfjellet vindkraftverk, søndre del.

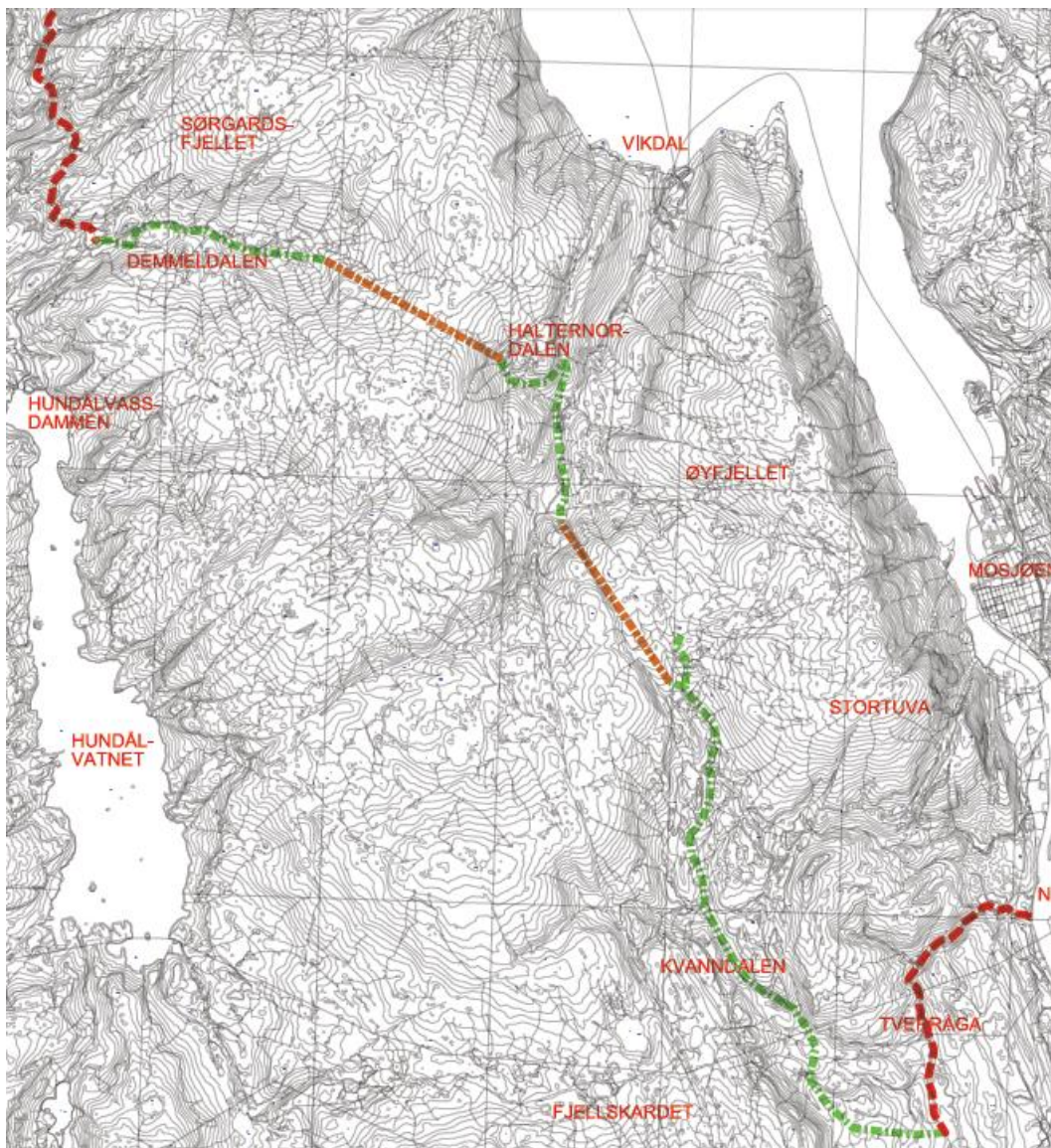

Figur 1-6: Veitilknytning Øyfjellet vindkraftverk, nordre del.

1.7 MULIG VEITILKNYTNING TIL HUNDÅLA, VIKDALEN OG GRYTÅGA I TILKNYTNING TIL ØYFJELLET VINDKRAFTVERK

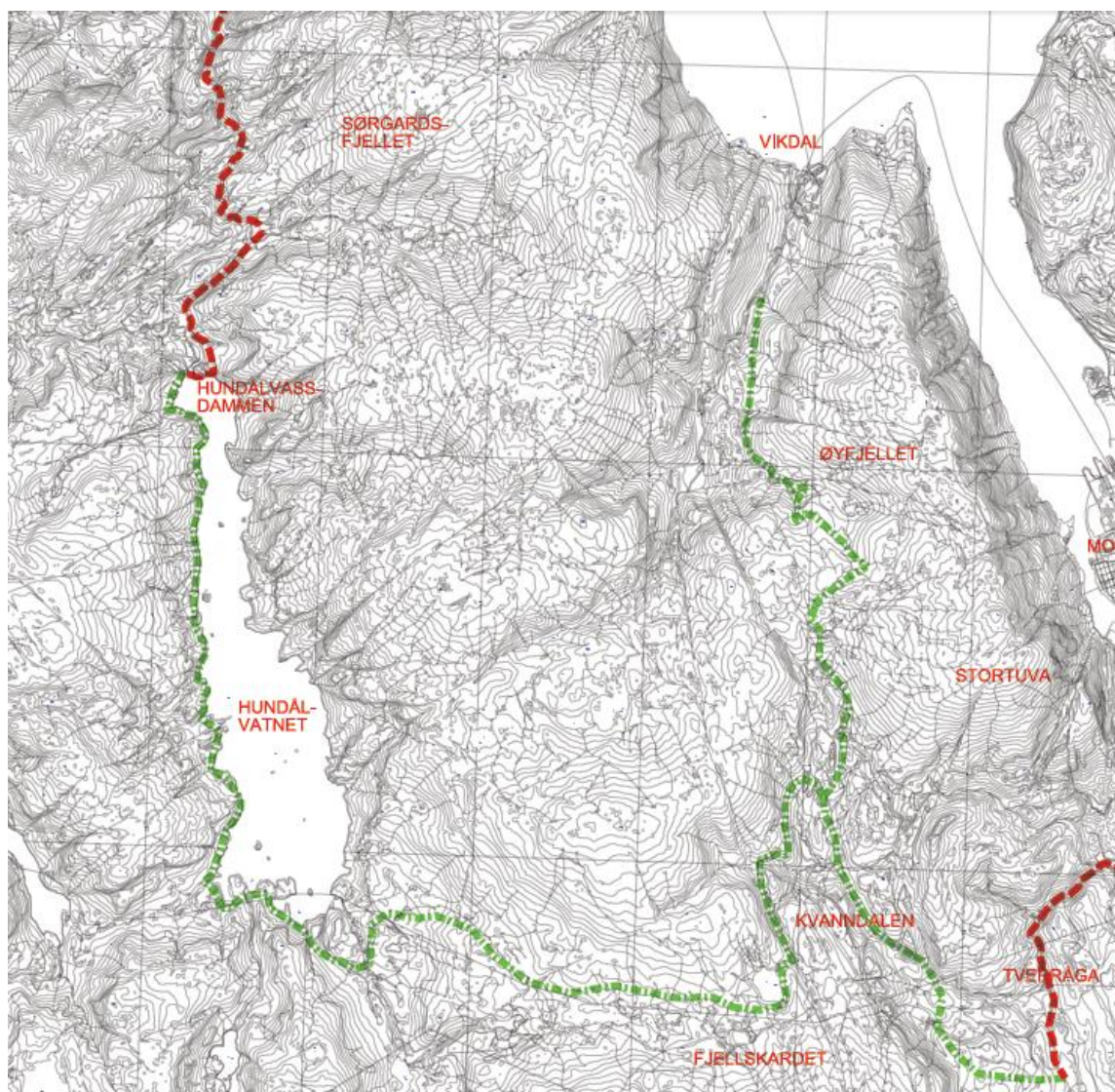
Som en forlengelse av dette prosjektet er det vurdert mulige veiutløsninger for Vikdal, Hundåla, Husvika og Grytvika.

Vi viser her to mulige løsninger. En evt utløsning av disse prosjektene vil kreve at prosjektene sees i en sammenheng med samfunnsutvikling i dette området, og er ikke konsekvensvurdert som en del av dette prosjektet.

Figur 1-7: Veitilknytning – alternativ tunnel til Vikdal og Hundåla.

Dette alternativet krever bygging av ca 5,3 km tunnel og ca 13 km ny veg i området. Veg ned til Vikdalen bør sees i sammenheng med bygging av to kraftstasjoner i Vikdalen.

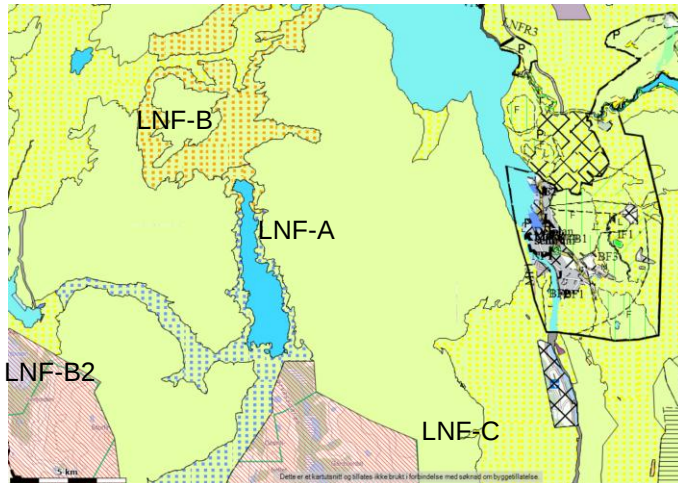
Figur 1-8: Veitilknytning – alternativ vei over Fjellskardet.

Dette alternativet innebærer bygging av vei over Fjellskardet og videre langs Hundålvatnets vestsida. Det tenkes bygget veg ned til Vikdalen. Veg ned til Vikdalen bør sees i sammenheng med bygging av to kraftstasjoner i Vikdalen.

Dette alternativet kan også kombineres med en vei til Laksen kraftstasjon og videre ned til Grytåga.

1.8 FORHOLDET TIL KOMMUNEPLANENS AREALDEL

Tiltaksområdet ligger i sin helhet innen et område som i arealplanen er gitt status LNF-A, Områdene i Kvanndalen og ned mot Tverråga er gitt status LNF-C (LNF-områder med spredt boligbebyggelse). Områdene omkring Hundålvatnet – Grytåga er gitt status LNF-B2 (LNF-område med spredt ervervsbebyggelse). Områdene omkring Hundåla er gitt status LNF-B.

Figur 1-9: Utsnitt av Kommuneplanens arealdel – Vefsn kommune. Kilde: Helgelandskartet

I tekstheftet til kommuneplanens arealdel (17.09.2004) er disse arealkategoriene gitt følgende beskrivelse:

Generelt:

LNF-Områdene er forankret i PBL § 20-4, pkt 2.

I LNF-områdene skal vi sørge for at landbruksnæringen, naturverdier og friluftsområder får den nødvendige beskyttelse mot forstyrrende og ødeleggende inngrep. Samtidig som bygder skal kunne utvikles og få nye innbyggere og økt aktivitet.

A-Områdene:

Her åpnes det ikke for byggetillatelse for andre formål enn bygg- og anlegg som skal tjene landbruk, natur og friluftsliv.

B-Områdene:

I B-områdene er det sterke LNF-Interesser, men det kan være muligheter enkelte steder å frigjøre et område til utbygging. Dette krever en medvirkningsprosess fra særlovsmyndighetene (Bl.a. Sametinget, Reindriftsadministrasjonen, Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkeskommune evt. Statens vegvesen og Norges Vassdrags- og energidirektorat.)

C-Områdene:

I C-områdene åpner planen for annen arealbruk når det ikke strider mot nødvendige hensyn til landbruk, natur og friluftsliv. I utgangspunktet skal det være kurant å få tillatelse til bygging eller andre aktiviteter etter Plan- og bygningsloven.

1.8.1 Konsekvensutredning

Tiltaket Øyfjellet Vindkraftverk vil medføre en endring av kommuneplanens arealdel ved at tiltaksområdet som er avsatt til LNF-område omreguleres til andre formål.

Det er avviket i forhold til kommuneplanens arealdel som har utløst krav om konsekvensutredning.

Med utgangspunkt i verdivurderingen og en vurdering av konflikter knyttet til endring av arealbruken, skal konsekvensene vurderes. Vurderingen av verdi og konsekvenser skal baseres på kjente registreringer i kommunen, hos regionale myndigheter, faglig skjønn, befaringer i området og andre kjente opplysninger.

Sammenligningsgrunnlaget er dagens situasjon (0- alternativet).

1.8.2 Melding og forslag til utredningsprogram. Konsekvensutredningsprogram

Øyfjellet Vindpark har utarbeidet melding og forslag til utredningsprogram datert 05.07.2011.

1.8.3 Uttalelse fra Reindriftsforvaltningen i Nordland

Reindriftsforvaltningen i Nordland har i brev av 18.01.2012 gitt sin uttalelse til meldingen og forslaget til utredningsprogram.

På bakgrunn av bl.a. dette har NVE i brev datert 04.01.2013 fastsatt konsekvensutredningsprogram. Reindrift er et tema som skal konsekvensutredes. Her heter det:

Reindrift

- Reinbeitedistriktets bruk av tiltaksområdet skal beskrives.
- Direkte og indirekte virkninger og antatt beitetap som følge av det planlagte vindkraftverket med tilhørende infrastruktur (kraftledninger, veianlegg, transformatorstasjon/servicebygg, oppstillingsplasser etc.) skal beskrives og vurderes.
- Eksisterende kunnskap om vindkraftverk/kraftledninger og rein skal kort oppsummeres.
- Det skal vurderes hvordan vindkraftverket i anleggs- og driftsfasen kan påvirke reindriftens bruk av området gjennom barrierevirkning, skremsel/støy og økt ferdsel.
- Eventuelle virkninger av det planlagte vindkraftverket skal sees i sammenheng med eventuelle planer om andre vindkraftverk og andre planer med vesentlige virkninger for reindriften i geografisk nærhet.

Fremgangsmåte:

Utredningen skal gjøres på bakgrunn av eksisterende informasjon om beite-, kalvings-, luftingsområder, trekk- og flytteleier, bruksomfang mv. og eksisterende kunnskap om vindkraftanlegg/kraftledninger og reindrift, eventuelt supplert med befaringer. Reinbeitedistriktet/sidaer, Reindriftsforvaltningen og Sametinget skal kontaktes.

2 Metode

2.1 METODIKK

Formålet med en konsekvensutredning er å belyse virkninger av det planlagte tiltaket for miljø og samfunn slik at virkningene kan tas i betraktning under forberedelse av planen og når det tas stilling til om planen eller tiltaket kan gjennomføres.

Denne konsekvensutredningen for reindrift er basert på metodikken beskrevet i Statens vegvesens Håndbok 140 (Statens vegvesen 2006).

Metoden i håndbok 140 har følgende hovedelementer:

- Beskrivelse av karakteristiske trekk i området.
- Verdssetting av områder.
- Vurdering av effekt/omfang på verdsatte områder.
- Vurdering av konsekvens av tiltaket.

Vi vil spesielt legge til grunn metoden som er angitt i håndbok 140, kapittel 6.7. Naturressurser.

2.1.1 Definisjoner

Naturressurser er ressurser fra jord, skog og andre utmarksarealer, fiskebestander i sjø og ferskvann, vilt, vannforekomster, berggrunn og mineraler. Temaet omhandler landbruk, fiske, havbruk, **reindrift**, vann berggrunn og løsmasser som ressurser.

Med **ressursgrunnet** menes de ressursene som er grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting innen primærproduksjon og foredlingsindustri.

Med **fornybare ressurser** menes vann, fiskeressurser i sjø og ferskvann og andre biologiske ressurser. Med vannressurser menes ferskvann (overflatevann og grunnvann), kystvann samt deres anvendelsesområder.

Med **ikke-fornybare ressurser** menes jordsmonn og georessurser (berggrunn og løsmasser) samt deres anvendelsesmuligheter.

2.1.2 Verdifastsetting

Områdets verdi angis i en tredelt, glidende skala:

	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
Reindrifts-områder	<ul style="list-style-type: none"> - Reindriftsområder med liten produksjon av næringsplanter - Reindriftsområder med lav bruksfrekvens 	<ul style="list-style-type: none"> - Reindriftsområder med middels produksjon av næringsplanter - Reindriftsområder med middels bruksfrekvens 	<ul style="list-style-type: none"> - Reindriftsområder med stor produksjon av næringsplanter - Reindriftsområder med høy bruksfrekvens. - Beiteressurser som det er mangel på i et område. (området er minimumsbeite)

Tabell 2-1: Metode for verdifastsetting av reindriftsområder. Kilde; Statens vegvesen. Håndbok 140.

Verdien av et område i forhold til reindrift framkommer ved at et sett verdikriterier brukes til å vurdere områdets registrerte egenskaper og verdi for reindriften i dagens situasjon.

Verdivurderingen begrunnes ut fra de data som framkommer i konsekvensanalysen.

2.1.3 Omfang

Omfangsvurderingen er et uttrykk for hvor store negative eller positive endringer det aktuelle tiltaket vil medføre for reindriften. Omfanget vurderes i forhold til alternativ 0 – dvs ingen endring i forhold til dagens situasjon.

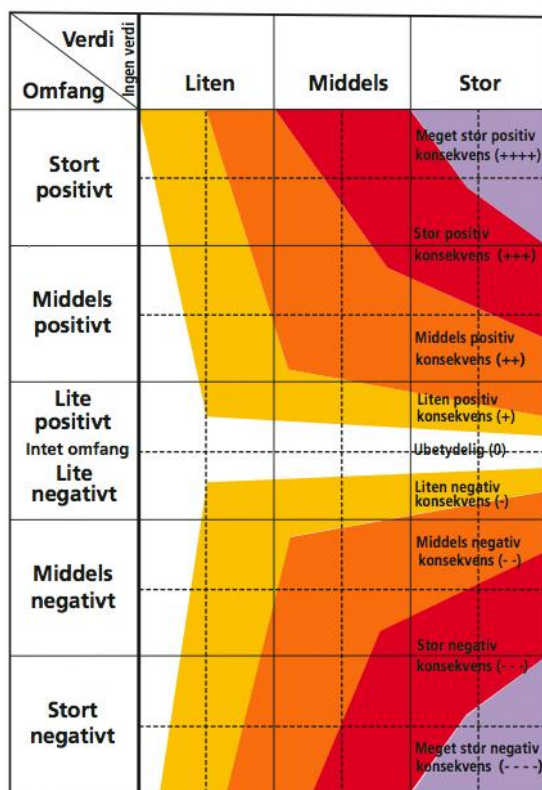
	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Ressursgrunnlaget og utnyttelsen av det	Tiltaket vil i stor grad øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet (Neppe aktuelt)	Tiltaket vil øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil stort sett ikke endre ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil redusere ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil i stor grad redusere eller ødelegge ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet

Tabell 2-2. Metode for omfangsvurdering av reindriftsområder. Kilde; Statens vegvesen. Håndbok 140.

Eventuelle avbøtende tiltak som er inkludert i tiltaket, skal inkluderes i omfangsvurderingen.

2.1.4 Konsekvens

Konsekvensen av et tiltak for et område framkommer ved å sammenholde områdets verdi og tiltakets omfang. Dette forholdet illustreres gjennom Konsekvensvifta:

Figur 2-1. Konsekvensvifta. Kilde: Håndbok 140 (Statens vegvesen 2006).

2.2 DATAGRUNNLAG.

2.2.1 Datainnsamling

- Møte med Reindriftsforvaltningen Nordland på Fauske den 2013-04-24. Sylvi Brandsæther. Ing-Lill Pavall.
- Møte med Jillan Njaarke Reinbeitedistrikt v formann Torstein Appfjell 2013-07-04 og 2013-11-04.
- Kontakt med Inkeri Eira Fallås den 19. august 2013. Fallås drev reindrift i de to vestre siidaenhetene i distriktet.
- Kontakt med Reineier Tor Enok Larsen (Byrkije Reinbeitedistrikt). Dokumentasjon fra følgeforskning om vindkraftverks påvirkning av rein på vinterbeite. Gabrielsberget Vindkraftverk.
- Databasen www.reindrift.no
 - Reindriftskart
- Dokumenter:

- Øyfjellet Vindpark. Melding og forslag til utredningsprogram. 5. juli 2011.
- Øyfjellet Vindpark. Melding og forslag til utredningsprogram. Brev fra Reindriftsadministrasjonen i Nordland. 18. januar 2012
- NVE. Øyfjellet vindpark AS – Øyfjellet vindkraftverk i Vefsn kommune – fastsetting av konsekvensutredningsprogram. 4. januar 2013.
- Ørnulv Vorren. Reindrift og nomadisme i Helgeland (1986). Tromsø Museums skrifter XXI, 1 og 2.
- Samlede virkninger for reindrift av komnsesjonsgitte kraftlednings- og vindkraftprosjekter på Fosen. Ask Rådgivning. November 2011
- NOU 2007:14. Samisk naturbruk og rettssituasjon fra Hedmark til Troms.
- Vindkraft og reindrift. NVE Norges Vassdrags- og Energidirektorat. Reindriftsforvaltningen 2004.
- Konsekvensutredning. Mosjøen vindkraftverk – Fagtema Reindrift. Sindre Eftestøl og Jonatan E. Colman. 2011.
- Vindkraft på Gabrielsberget. Uppfølging av konsekvenserna för rennåringen. Fjärde årets resultat. (2012-06-25)

2.2.2 Feltarbeid og befaringer

Det er gjennomført befaringer den 2.-3. juli, 3. september og 26. september 2013. Det foreligger rapporter fra befaringsene.

2.2.3 Møter

- Møte med Reindriftsforvaltningen Nordland på Fauske den 2013-04-24. Sylvi Brandsæther og Ing-Lill Pavall.
- Møte med formann for Jillen-Njaarke Reinbeitedistrikt. Torstein Appfjell. 2013-07-04.
- Møte med formann for Jillen-Njaarke Reinbeitedistrikt. Torstein Appfjell. 2013-11-04.

2.2.4 Kvalitetssikring

Et foreløpig utkast av denne rapporten ble 2013-09-29 sendt til Jillen-Njaarke Reinbeitedistrikt for kvalitetssikring. Rapporten har gjennomgått kvalitetssikring i hht. Norconsults rutiner.

3

Statusbeskrivelse og verdivurdering

3.1 HISTORISK BRUK AV OMRÅDET TIL REINDRIFT

Vi bygger her på Ørnulf Vorrens² kartlegging av reindriften på Helgeland i tiden ca 1900 – 1940, og på NOU 2007:14. Samisk naturbruk og rettssituasjon fra Hedmark til Troms. Her er det spesielt kapittel 3.2. som fokuserer historisk bruk av områdene på Helgeland til reindrift.

Det er vanskelig å angi hvor lenge det har vært drevet reindrift i Helgeland, men kildeskrifter fra tidlig på 1600-tallet angir at samene i området ble skattlagt både av svenske og norske myndigheter uansett på hvilken side av Kjølen de befant seg. Av svenske fogdregnskaper fra 1607 angis bl.a. skatteinntekter fra «Vaffzen (Vefsn) Lapper». Omkring 1740 var det i alt 102 samefamilier som reindrift som hovednæring.

I følge Vorren (1986) er det ferdselsområde III som beskriver historisk reindrift i tiltaksområdet for Øyfjellet vindkraftverk. Ferdselsområde III er videre inndelt i Rute A, B og C. I denne sammenheng er Rute B og C de mest aktuelle.

Vorren beskriver området slik:

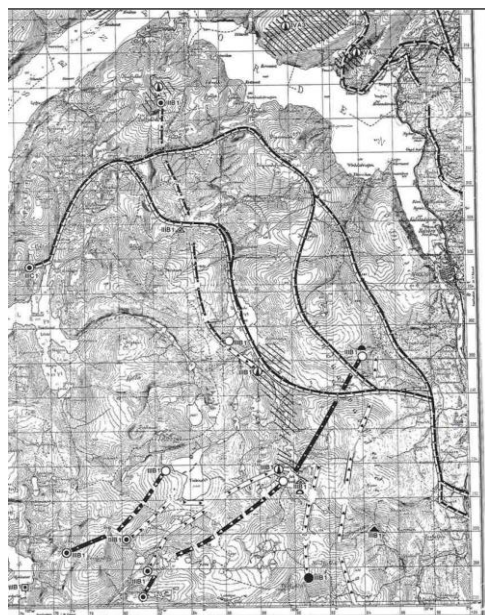
«Med sin opprevne karakter synes ikke dette området å ligge til rette for lange og regulære flyttinger med samlet hjord. (...) Området arter seg altså som et sterkt avgrenset og relativt isolert landskap med forutsetninger for reindrift av noe spesiell karakter».

Vinterbeitene foregikk ute ved kysten (fjellområdet Husvik – Sørnes) og på øyene (Havnøy, Mindlandet, Røddøy). I vårflyttingen samlet en dyrene og svømte dem over til fastlandet (se bilde side 3). Sommerbeitene foregikk i fjellområdene der dyrene kunne finne tilflukt for varme og insektplagen.

Kalvingslandet lå i sørenden av Hundålvatnet og inn i Sørvassdalen der man hadde gammer (Sørvasskåta). Ut over sommeren flyttet man opp i fjellet bl.a. mot Steinliskardet øst for Sørvassdalen. Her hadde de gammer i dalen vest for Steinsliskardet. Senere flyttet de nordover via Fjellskardet mot Vestdalen som er en sidedal til Kvanndalen. Her hadde de også gammer.

Et annet alternativ (Rute C) var vårflytting gjennom Fjellskardet mot kalvingsområdene øst for Vefsna (Reinfjellkomplekset).

² Vorren, Ørnulf (1986). Reindrift og nomadisme i Helgeland. Tromsø Museums skrifter XXI, vol I og II.

- Vinterhjord
- » bosted
- △ » vokterleir
- Sommerhjord
- » bosted
- ▲ » vokterleir
- ⊙ Hjord i kalvingstid
- ◐ Leir i »
- Høsthjord
- ◑ » leir
- ◒ Kombinert høst- og vårleir
- ⊕ Skilleplass
- ⊗ Samlingsgjerde
- Vår- og sommerflyttevei
- ← Høst- og vinterflyttevei
- ▬ Sperregjerde og grensegjerde
- ▨ Kalvingsområde

Figur 3-1: Historisk bruk av reinbeitedistriktet. Etter Vorren, Ø (1986): Reindrift og nomadisme i Helgeland vol II.

I denne sammenheng merker vi oss at det her er inntegnet flyttleier (alle årstider) gjennom Kvanndalen og over fjellområdene vest for Øyfjellet som er aktuelle for Øyfjellet vindkraftverk. Vi merker oss også at Fjellskardet i historisk tid har fungert som et «veikryss» for reindriftnæringen i området. Merk også leirområdet i Vesterdalen.

Under befaring i området den 2. juli 2013 kom vi over et mindre område i Fjellskardet som er tydelig kulturpåvirket. Vi antar at dette er en gammel samleplass / melkeplass for rein.

Figur 3-2: Gammel samleplass / merkeplass for reinkalver? Fjellskardet. Foto M. Selnes 3. juli 2013.

Under befarung den 3. september ble det spesielt lett etter boplassen i Vesterdalen uten at konkrete spor etter samisk bosetting kunne påvises. Noen steinkonstruksjoner i området kan være menneskeskapt og kan gjerne tolkes som spor etter gammer.

3.2 VEGETASJON. BEITEGRUNNLAGET I OMRÅDET.

3.2.1 Grytågvatnet – Hundålvatnet – Fjellskardet – Kvanndalen – Tverråga.

Fra Grytågvatnet og over Eidet fram til Hundålvatnet er det en fattig kystfuruskog med innslag av fattige flatmyrer og bakkemyrer. Torv/mineraljorddekket over berget er tynt. Flere steder finner vi berg i dagen. Det går en kraftlinje over Eidet og i forbindelse med vedlikehold, er det kjørt med terrenggående kjøretøy.

Denne fattige kystfuruskogen kommer inn under kategorien Kystfuruskog (F12) i DNS Håndbok 13 – Røsslyng – Blokkebærfuruskog (A3 – Fremstad 1997). Dette er en vanlig skogstype på næringsfattig berggrunn / morenegrund med god tilgang på nedbør. Typiske arter er; Røsslyng, Blokkebær, Krekling, Skrubbær, Molte, Blåtopp, Torvmyrull og Duskmyrull.

I liene opp mot fjellet er det overgang mot fattig granskog med dominans av Blåbær, Skrubbær, Småbregner og enkelte urter (Gullris, Skogstjerne) i feltsjiktet.

I dalbunnen er det fattige myrer (flatmyrer og bakkemyrer – dels utformet som små strengmyrer). Kystmyr (A08) i DN 13 med utforming fattig jordvannsmyr (K1 i Fremstad 1997). Typiske arter er Bjønnskjegg, Blåtopp, Torvmyrull og Duskull. I enkelte sig er det innslag av noe rikere / intermedier vegetasjon. Innslag av tuer med nedbørsmyrvegetasjon (Røsslyng, Krekling, Rypebær med Gråmose i bunnsjiktet).

Samme naturtype gjentar seg fram mot Hundålvatnet.

I enkelte bekkedaler er det innslag av Gammel barskog (F08) i DN 13. Fattig utforming av granskog med dominans av Blåbær, Skrubbær og Småbregner (Hengeving, Fugletelg, Bjønnskam, Sauetelg). A4 / A5b i Fremstad 1997.

Langs vestsiden av Sørvasdalselva er det små innslag av rikmyr med Brunklomose i bunnsjiktet og Gulstarr, Breiull og Sveltull i feltsjiktet. Langs stien opp til Lavasshytta er det fattig kystfuruskog og fattigmyrer av samme type som over Eidet (foran).

Over skoggrensa er vegetasjonen preget av en fattig heivegetasjon med innslag av bjørkekratt og fattig og grunn fjellmyr. Det er også mye berg i dagen med fattig rabbevegetasjon (Krekling, Greplyng, Stivstarr, Rypebær). Heivegetasjonen kan føres til fuktig kystlynghei (D07 – DN13) med dominans av Røsslyng og Krekling. Typiske arter er Blokkebær, Blåtopp, Duskmyrull, Torvmyrull, Molte, Finnskjegg, Stivstarr. (H3 i Fremstad 1997). Dvergbjørk og bjørkekratt i arealer beskyttet mot vind. Tydelig dominans av finnskjegg i områder med tykt snødekke. Fjellmyrene er fuktige flatmyrer med grunnvannsnivå i dagen. Typiske arter her er Bjønnskjegg, Duskmyrull, Blåtopp, Svartstarr, Rome, Kvitlyng (K3 i Fremstad 1997).

Figur 3-3. Vest i Fjellskardet. Utsikt mot nordvest mot Hundålvatnet. Foto M Selnes

Det er tydelige gressvoller (sætervoller) med dominans av Fjellrapp, Blåtopp, Sølvbunke, Sauesvingel, Finnskjegg, Harerug på neset UTM 04112-3 / 72967-8. Antakeligvis en gammel melkeplass for rein. (G4/G5 i Fremstad 1997).

Over Hundålyrdden. Kystlynghei og fattigmyr. Bratt nedstigning fra Hundålyrdden. Blåbær-bjørkeskog med overgang til Blåbær-granskog / blandingsskog ned mot dalbunnen.

Myrene i dalbunnen er fattige flatmyrer. Sannsynligvis gamle slåttemyrer som preges av en meget jevn overflate.

Langs sørsiden av Kvanndalselva er det relativt lett framkommelig – mye (ferske!) elgråkk. Frodig vegetasjon med innslag av høgstaudebjørkeskog (Turt, Kvann, Tyrihjel, Skogrørkvein, Strutseving, Skogburkne). Enkelte rike berg med Gulsildre og Hårstarr. Hovedinntrykket er fortsatt en fattig / intermediær barskogsskogstype med dominans av gran.

3.2.2 Øydalen – Kvanndalshatten – Stortuva – Tverrfjellet – Damtjønna – Storkvanndalen – Øydalen

Langs stien opp til fjellet er det vekselvis fuktig kysthei med små innslag av fattig myr, fattig rabbevegetasjon og fjell i dagen. Dette tilsvarer type Fuktig kystlynghei (D07 i DN13) og H3/H5 (Fuktig lynghei, Kystfjellhei) i Fremstad 1997. Denne typen er temmelig lik tilsvarende type i Fjellskardet (se foran).

Oppe på ryggen mot toppen finner vi en tydelig sti opp fra Lasken. Dette er tydeligvis også en mye brukt sti opp mot toppen. Oppe på ryggen er det innslag av Reinrosehei (R3 hos Fremstad 1997) og Greplyngrabb (R1 hos Fremstad 1997). I Reinroseheia finner vi; Reinrose, Sætermjelt, Fjellsmelle, Svartopp, Fjellmarikåpe, Tiriltunge, Rynkevier. Reinroseheia vokser på et skifrig, lettforvitrelig substrat.

Figur 3-4. Reinrosehei nær toppen av Stortuva. Foto L Simonsen

I nedstigningen fra Stortuva er det flere områder med store, fattige snøleier preget av Snøleiemose og Musøre. Dette tyder på at det i dalsenkningene kan akkumuleres store snømengder som ligger langt ut over våren. Over snøleiene finner vi fattig lesidevegetasjon (Blåbær – kreklingshei S3 hos Fremstad 1997) og Grassnøleie (T1 hos Fremstad).

Vegetasjonen over Tverrfjellet er fortsatt av en fattig kystheitype, men overveiende noe tørrere utformet enn i lia opp mot Øyfjellet. Fattige bakkemyrer og flatmyrer i mellom de tørre fastmarkpartiene.

Mye beitende sau over Middagseidet. Enkelte steder er vegetasjonen preget av mye beiting.

Bratt stigning opp mot Middagseidklumpen. I den østvendte lia opp fra Middagseidet er det her store områder med snøleivegetasjon (Grassnøleier til dels med bregnesnøleie). Dette tyder på at det i denne lia akkumuleres mye snø i løpet av vinteren.

Fram mot Damtjønna er terrenget meget kupert med markerte daler på tvers av naturlig marsjrute. Langs Damtjønns østside løper i nord-sydretning en smal stripe (15-30 m bred) med kalkmarmor. Dette gir en smal stripe med Reinrosehei (R3 hos Fremstad 1997). Reinrose, Rynkevier, Ullvier, Svartopp, Tiriltunge, Flekkmure. Enkelte små synkehull i marmoren.

Fra Damtjønna mot sørenden av vatn UTM 04119 / 73002. Fra dette vatnet er det en tydelig vardet led i rett linje over eidet mot Kvanndalen. Ingen sti., men tydeligvis en gml farled. Ned mot Storkvanndalen er det store områder med Grassnøleie (T1) og Bregnesnøleie (T10). Overgang mot fattig bjørkeskog (Blåbærtyper) og Granskog (Blåbærtype / småbregnetype).

Myrene i Storkvanndalen er fattige flatmyrer og bakkemyrer. Meget jevne myroverflater indikerer slåttemyrer. Innslag av Lågurtutforming av bjørkeskog ned mot elva. Ballblom (B1 hos Fremstad 1997).

3.2.3 Nordsidfjellet - Seterdalsfjellet – Heifjellet – Vikdalsfjellet – Sørgårdsfjellet - Digermulen.

Nordsidfjellet og Seterdalsfjellet er preget av mye «gråberg» med sparsommelig rabbevegetasjon og snøleivevegetasjon mellom åpne bergflater. Ned mot Bjørndalstjønna er det mye svaberg og flere små tverrdaler med stup som gjør framkommeligheten vanskelig.

Nede ved Bjørndastjønna og øverst i Seterdalen er inntrykket «frodigere» med innslag av kratt (Vier, einer og dvergbjørk) og sammenhengende vegetasjonsdekke, men det er fortsatt de fattige vegetasjonstypene som klart dominerer bildet.

Lia opp mot Heifjellet har sammenhengene vegetasjonsdekke med dominans av Krekling og Finnskjegg (H3 i Fremstad 1997). Sporadisk finnes innslag av rikere vegetasjon med innslag av Reinrose, Fjellmarikåpe, Bjønnbrodd og andre urter.

Vest for Heifjellet er det tydelige striper med kalkfjell som gir en rikere vegetasjon. De vestre delene av Heifjellet gir et frodigere inntrykk enn Seterdalsfjellet. Selv om vegetasjonen alt vesentlig er fattig, gir innslagene av kalkfjell et mer sammenhengende vegetasjonsdekke og derved bedre beitegrunnlag. Det er mange stier etter sau i dette området. Flere rovfugltuer tyder på en viss aktivitet av rovfugl / smågnagere.

Fram mot Halternordtjønna finner vi igjen kalkstripene som løper i Sør-Nordretning gjennom dette området. Stripene er smale, men gir grunnlag for en noe mer frodig utforming av den fattige hei- og snøleivevegetasjonen som dominerer.

Fra Halternord-tjønna og nordover langs Vikdalsfjellet mot Daltjønna er vegetasjonen fattig med dominans av Finnskjegg-Bjønnskjegg-snøleier. På fuktige steder dominerer Duskull (K3 hos Fremstad). Oppe i selve fjellet er det mye gråberg.

Omkring Daltjønna er det store områder med grassnøleier ((T1 hos Fremstad) dominert av Finnskjegg. Dette gir enkelte partier preg av «Setervoll» uten at det her har vært kulturpåvirkning.

Dalen opp mot Per Larssomuren gir det samme preget med store flater med grassnøleier. Her finner vi også fattige bakkemyrer med Duskull, Flaskestarr og Bjønnskjegg.

Området mellom Per-Larssomuren og Digermulen er meget kupert og preget av mange ravedaler med små stup. Digermulen ble vurdert på avstand. Her er det mye gråberg, og det antas at vegetasjonstypen her preges av fattig rabbevegetasjon mellom gråberget.

Sørgårdsfjellet preges også av mye gråberg med fattig rabbevegetasjon og snøleivevegetasjon mellom bergflatene. Sørvest for høyde 648 er det en meget tydelig kalkstripe som her gir en meget frodig fjellvegetasjon preget av Reinrose. Denne kalkstripa løper videre mot nordøst, men forsvinner under Per-Larssomuren.

3.3 REINBEITEDISTRIKTET JILLEN-NJAARKE

3.3.1 Generelt om årssyklus i reindrift

En normal årssyklus i reindrift regnes gjerne fra flyttingen fra vinterbeite og over mot kalvingsområdene (april/mai). Simlene er kalvdigre og har gjennom vinteren hatt en ensidig og ofte begrenset tilgang på fôr. Denne overgangsfasen er derved en kritisk fase for årssyklusen og viktig i forhold til om året gir et godt resultat eller ikke.

I kalvingsperioden (mai/juni) beiter simlene som regel i små grupper. Det viktige i denne perioden er at kalvene blir preget, og at pregingen ikke forstyrres.

Ut over sommeren samles reinen i større flokker som gjerne trekker opp mot høyden og snøbreer for å minske insektplagen. Denne perioden brukes ofte til å merke kalver.

Brunstperioden kommer i september. Før brunsten setter inn må de største bukkene være slaktet for å unngå dårlig kjøttkvalitet. Reinen må da samles for å skille ut slakteferdige okser og kalver som skal slaktes. Etter at snøen kommer i oktober / november slaktes det for annen gang. I denne perioden er det spesielt simler som slaktes.

I denne perioden velges også livdyr som settes til overvintring. I denne perioden skilles det også ut dyr som er sammenblandet fra andre flokker. Denne perioden definerer et øvre reintall for distriktet.

Første del av vinteren (høstvinterbeite) samles reinen i områder med tørt klima og bare et tynt lag med tørr snø. Ut over vinteren trekker dyra i små flokker etter vær- og beiteforhold.

Årssyklusen kan variere med klima og beiteforhold. Det er også viktig at spesielt vinterbeitene får «hvile» slik at lavvegetasjonen kan ta seg opp etter nedbeiting. Lav vokser langsomt, og det kan ta flere år før lavvegetasjonen har tatt seg opp etter en periode med sterk beiting. Det kan derfor gå flere år mellom at et vinterbeite er i aktiv bruk som beiteland.

3.3.2 Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt omfatter deler av kommunene Bindal, Sømna, Brønnøy, Vevelstad, Alstadhaug, Vefsn, Grane, Hemnes og Hattfjelldal.

Geografisk omfatter dette distriktet et meget stort og sammensatt område. I areal oppgis området til 4.162 km². Distriktet omfatter kystområdene mellom Bindalsfjorden / Tosen i sør og nord til Vefsnfjorden. Fra kystområdene i vest strekker distriktet seg helt inn til Røssvatnet i øst.

Distriktets avgrensning er vist på kartet under:

Figur 3-5. Kart over reinbeitedistriktet Jillen Njaarke.

3.4 REINBEITEDISTRIKTETS BRUK AV PLANOMRÅDET OG OMRÅDET SOM HELHET

3.4.1 *Aktuell bruk av reinbeitedistriktet*

Vi viser her til brev fra Reindriftsforvaltningen i Nordland datert 18.01.2012.

Tiltaket ligger innenfor Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt. Distriktet omfatter 5 siidaenheter hvorav 3 i østre siida (øst for Vefsna) og 2 i vestre siida. Fastsatt øvre reintall i distriktet er 2.200 dyr. Tiltaksområdet er tradisjonelt benyttet av de vestre siidagruppene. De vestre siidagruppene har antydnet at de vil avvikle reindriften. Den framtidige reindriften i de vestre siidaområdene er derved uklar, men Reindriftsforvaltningen poengterer at området uansett er viktig med tanke på mulighetene for en framtidig reindrift.

Vestre siidaenhet har en gjeterhytte og en samleplass for kalvmerking ved Melkarbakken. Det er også en gjeterhytte ved Finnknevatnet 6-7 km sørvest for tiltaksområdet.

Reindriftsforvaltningen viser til at det er kalvingsland rundt Hundålvatnet og i dalførene og fjellene både nord og sør for Hundålvatnet.

Vi viser også til møte med formann for Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt. Torstein Appfjell. 2013-07-04.

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt omfatter 5 siidaer / driftsenheter. Reinbeitedistriktet er svært stort (4.162 km²) og er naturlig delt av Vefsna i en vestre og en østre del. Den østre delen oppgis til å omfatte et areal på ca 1.100 km², mens resterende areal (ca 3.000 km²) ligger i vest.

Distriktet hadde pr 31. mars 2009 2.104 dyr. 19 personer er direkte involvert i driften.

2 av de 5 siidaene i reinbeitedistriktet har tilhold i de vestlige delene av reinbeitedistriktet (i hovedsak vest for Vefsna) med utgangspunkt i Husvika. Disse 2 siidaene er innløst gjennom reindriftsavtalen, og de er derved avviklet som driftsenheter. Gjeterhytta på Melkebakken (Fjellskaret) eies av en av disse 2 nedlagte siidaene. Samlegjerdet for kalvemerking på Melkebakken er nå ryddet bort. Enkelte «strørein» kan fortsatt være i området, men de inngår ikke i en aktiv driftsenhet / siida.

Disse 2 nedlagte siidaene hadde helårsbeide / vinterbeite i Vevelstad-området og fraktet rein inn til Husvika med båt om våren. Kalvingslandet var i området mellom Grytåvatnet og Hundålavatnet.

Det er 3 siidaer i drift i reinbeitedistriktet. En av disse er midlertidig ute av drift på grunn av dødsfall etter en ulykke. Denne siidaen ivaretas i dag av et bostyre.

De to siidaene som er i full drift har sin forankring i de østlige delene av reinbeitedistriktet (øst for Vefsna). Selv om det pr i dag ikke er siidaer i drift i de vestlige områdene, kan de østlige siidaene like fullt utnytte beiteområdene vest for Vefsna. Det er ikke noe problem å krysse Vefsna – kryssing av E6 og jernbane kan være en større utfordring.

Innen planområdet er det derfor ikke aktive siidaer i dag, men det er like fullt aktuelt for reinbeitedistriktet å utnytte arealene vest for Vefsna. Det er i første rekke vinterbeitene ut mot kysten som er minimumsfaktor og derved attraktive for reindriften.

Vi viser også til telefonsamtale med Inkeri Eira Fallås den 19. august 2013. Fallås drev reindrift i de to vestre siidaenhetene i distriktet.

Reindriften i de to vestre siidaene ble nedlagt i 2012. Det kan være enkelte rein igjen i området, men selve driften er nedlagt. Det kan være aktuelt med å starte reindrift i de vestre siidaenhetene på nytt.

De vestre siidaenhetene hadde sitt vinterbeite i fjellområdene vest for Hundålavatnet (området omkring Stortuva). Kalvingsland kunne variere med snøforholdene, men oftest skjedde kalving i området omkring Valan - Valsætera vest for Hundåladammen. Det kunne også skje kalving i områdene omkring Hundålavatnet sørover mot Lavatnet.

På grunn av isforholdene på Hundålavatnet, er det enklest å drive med scooter langs østsiden av Hundålavatnet.

De vestre siidaene hadde gjeterhytte og merkegjerdet for kalver i Fjellskardet / Melkebakken. Beite ut over sommeren og høsten skjedde som oftest i smådalene vest for Hundålavatnet og opp mot fjellet dit reinen trakk i varmt vær. I smådalene er det bedre beiteforhold enn oppe på fjellet der det er mye gråberg.

I møte med Reinbeitedistriktets formann den 2013-11-04 ble det opplyst at;

Styret i distriktet har fått en søknad fra nabo-distriktet (Majavatn) om å etablere en ny siidaenhet i distriktet i distriktets vestre del. Denne søknaden skal behandles av styret i møte den 7. november.

Søker er kjent med at det planlegges et vindkraftverk i dette området.

3.4.2 **Årsbeitekart**

Det er under utarbeidelse digitale årsbeitekart for distriktet. Disse er foreløpig ikke ferdige. Kartet under viser årsbeitesyklusen for reindrift i området slik dette kartet foreligger i dag.

Planområdet for Øyfjellet vindkraftverk (kap 1.1.5.) ligger innenfor et område som er karakterisert som

- ❖ Vårbeite 1
- ❖ Vårbeite 2

Vårbeite 1 er karakterisert som: *Kalvingsland og tidlig vårland, de deler av vårområdet som beites tidligst og hvor hoveddelen av simleflokken oppholder seg i kalvings- og parringsperioden. Reservekalvingsland inkludert* (Reindriftsforvaltningen – informasjon vedr. reinbeitekart).

Området med vårbeite 1 strekker seg over Øyfjellet og over mot Heifjellet og Demmeldalen. Over Øyfjellet er dette et område som ligger høyt og som blir tidlig snøfritt. Her er vegetasjonsdekket sparsomt med mye nakent berg / gråberg (se bilde under).

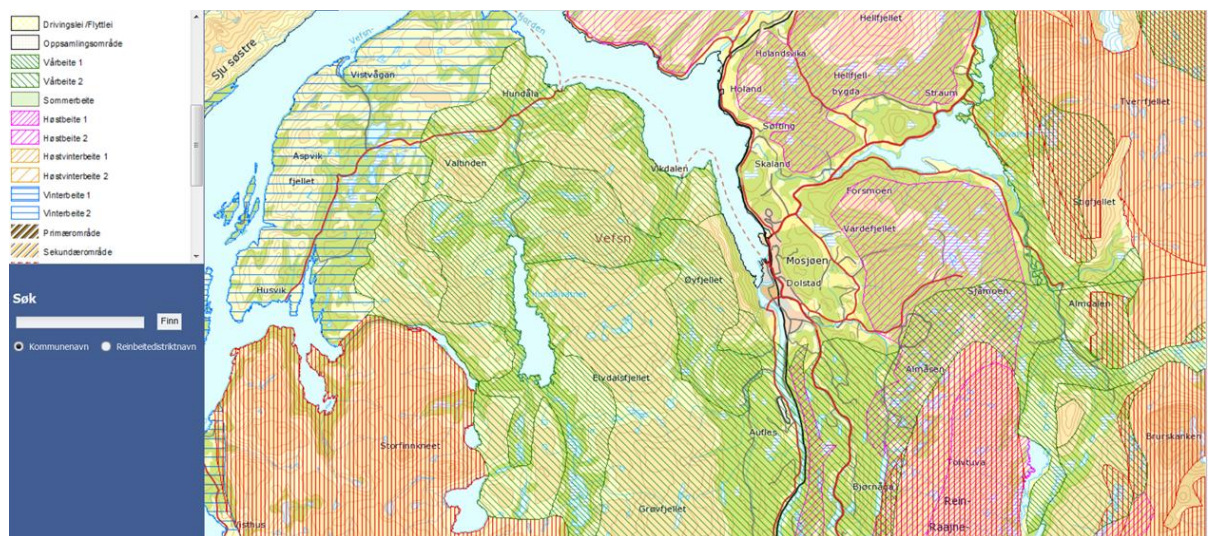
Figur 3-6. Øyfjellet. Sett fra Stortuva og nordover. Foto M. Selnes 3. juli 2013

Vårbeite 2 er karakterisert som: *Oksebeiteland og øvrig vårland, der okserein og fjorårskalver oppholder seg i kalvingstida. Hit kan også simler med kalver trekke senere på våren.* lavereliggende områder er området preget av fattig heivegetasjon og myrvegetasjon:

Figur 3-7: Fra Tverrfjellet opp mot Middagseidklumpen. Foto M Selnes, 3. juli 2013

Områder med vinterbeite er beiteressurser som ofte er minimumsfaktor i et reindriftsområde. Slike beiteressurser finnes utenfor planområdet for Øyfjellet vindkraftverk i vest (Sørnes - Kovfjellet – Aspvikfjellet - Husvika).

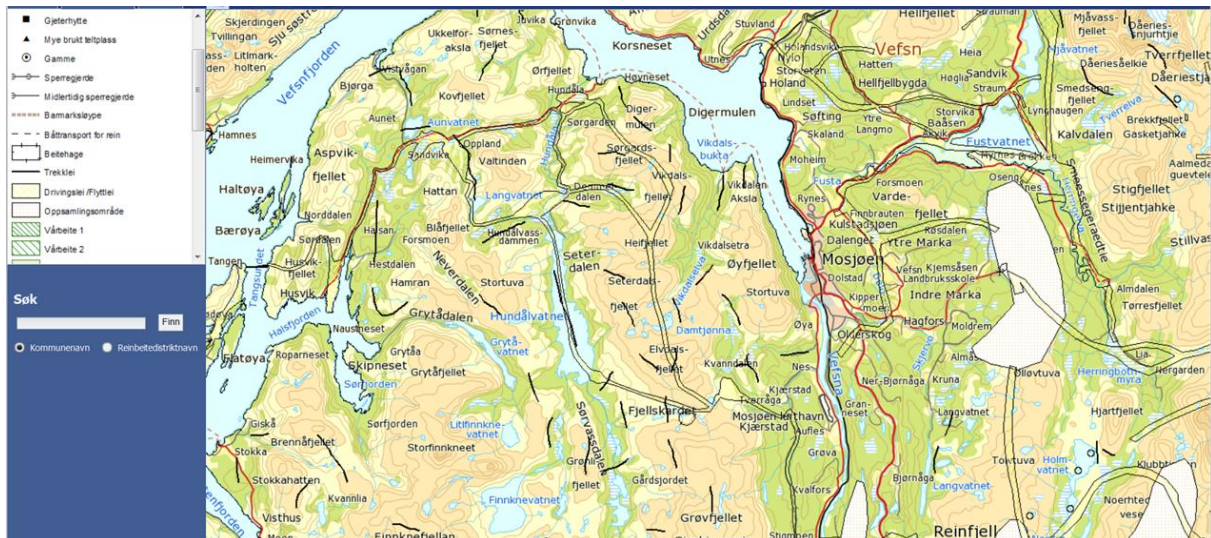

Figur 3-8: Utsnitt av reinbeitekart. Kilde: Reindrift.no/reinkart

3.4.3 Flytte- og drivingsleier. Trekkleier.

Trekkleier er naturlige, foretrukne leier i terrenget der rein trekker fritt - enkeltvis eller som oftest i små flokker. På kartet er det angitt trekkleier med heltrukken svart linje.

Drivings- og flyttleier er leier der rein trekker selv eller der reinflokker drives aktivt ved hjelp av mannskap, snøscooter mv. Drive- og flyttleier er lovbeskyttet gjennom Reindriftingslovens §22³. Drivings- og flyttleier er vist med dobbel linje på kartet.

Figur 3-9: Reindriftingskart som viser områder som benyttes til flytting og samling av rein. Kilde: Reindrift.no/reinkart

Det er angitt en drivingslei fra Tverråga, opp Kvanndalen og videre opp mot Fjellskardet der drivingsleia deler seg:

- ❖ En drivingslei går rett igjennom planområdet for Øyfjellet vindkraftverk mot Seterdalsfjellet, Demmeldalen og Sörgårdsfjellet.
- ❖ En drivingslei fortsetter vestover gjennom Fjellskardet og ned mot Hundålvatnet.

Vi viser i denne sammenhengen til de historiske drivingsleiene gjennom området (kap 3.1.). Nåværende og historiske drivingsleier viser klare likhetstrekk og viser tydelig hvordan reindriftingsnæringen – gjennom lang bruk av landskapet – har funnet optimale løsninger for flytting av reinflokkene.

³ LOV 2007-06-15 nr 40: Lov om reindrift (reindriftingsloven). Se kap 4.4.

3.4.4 Gjeterhytter, innhegninger mv.

Det er på reindrift.no/reinkart inntegnet er samlegjerde ved Melkebakken i Fjellskardet. Dette er etter hva vi har fått opplyst fra distriktsformannen nå revet og fjernet.

Det er en gjeterhytte og en gamme ved Melkebakken. Gammen er til nedfall.

Figur 3-10: Gammen på Melkebakken. Foto M Selnes

Figur 3-11: Gjeterhytte på Melkebakken. Foto M Selnes

3.5 FORHOLDET TIL REINDRIFTSLOVEN

Sett i forhold til etablering av Øyfjellet Vindkraftverk er reindriftslovens⁴ § 22 relevant.

§ 22. Flyttleier

Reindriftsutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastingsplasser for transport av reinen.

Reindriftens flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det. Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter skjønn ved jordskifteretten, hvis enighet ikke oppnås. Kongen kan bestemme at også fastleggningen i detalj av den nye flyttleien skal overlates til skjønnet.

Reindriftsloven gir derved en lovbeskyttelse av drivings- og flyttleier for reindriften, og denne lovbeskyttelsen omfatter også inn- og avlastingsplasser for transport av rein.

3.6 BEFARING I OMRÅDET 2013-07-02.-03.

Det ble gjennomført befaringsrapport i området den 2 og 3. juli 2013 av Leif Simonsen og Morten Selnes. Det foreligger en egen rapport fra denne befaringsrapporten.

Vi gjengir oppsummeringen av befaringsrapporten vedr reindrift:

- ❖ Pr i dag er det ikke aktive reindriftenheter i planområdet eller i områdene omkring planområdet
- ❖ Det er kalvingsland i fjellområdene mellom Grytåvatnet og nordvest for Hundålvatnet (Valen – Valsetera), og i områdene sør for Hundålvatnet (mot Sørvassdalen).
- ❖ Potensialet for reindrift er godt med tilgang på vinterbeiter i vest
- ❖ Et vindkraftverk av den størrelsesorden som planlegges av Øyfjellet Vindpark vil gjøre det svært vanskelig med reindrift i selve vindkraftområdet. Spesielt vil det bli vanskelig med driving av reinflokker med moderne hjelpemidler (helikopter).

⁴ LOV 2007-06-15 nr 40: Lov om reindrift (reindriftsloven).

3.7 ERFARINGER MED VINDKRAFT OG REINDRIFT FRA ANDRE OMRÅDER.

3.7.1 NVE og Reindriftsadministrasjonen. Vindkraft og reindriftnæringen (2004)

Vi gjengir her følgende fra rapporten fra NVE og Reindriftsadministrasjonen (2004):

Generelt kan man si at de fleste forskere er enige i at det menneskelige aktivitetsnivået etter en utbygging er den faktoren som har størst betydning for hvor stor effekt et inngrep får. Denne aktiviteten bør derfor begrenses og gjøres så forutsigbar som mulig.

Det er foreløpig ingen som har sluttet med reindrift som en følge av vindparkutbyggingene, verken i Norge eller i resten av Skandinavia. Vindparkene har heller ikke ført til betydelig ekstra arbeid eller omlegging av driften for reindrifutøverne. De sosial-økonomiske effektene er dermed begrenset med hensyn på de relativt små vindparkene som eksisterer i dag. De fleste mener imidlertid at vindmøller ikke er et naturlig element i utmark og at synet og lyden fra disse ødelegger noe av naturopplevelsen ved å være ute sammen med reinsdyrene. Med andre ord vil vindparker i de aller fleste tilfeller påvirke reindrifutøverne negativt selv om ikke vindparkene påvirker reinsdyrene i betydelig grad.

Hovedkonklusjonen vår er at man per i dag vet for lite om hvordan en større vindpark vil påvirke reindriften. Det vi kan regne med er at hvis vi begrenser den menneskelige aktiviteten og øker forutsigbarheten vil de negative effektene bli mindre. For mer nøyaktig å estimere effektene av større vindparker i Norge på tamrein og reindrift, bør omfattende biologiske og sosial-økonomiske studier gjennomføres. Studiene bør kartlegge situasjonen over flere år i utvalgte distrikt, både med og uten vindparkutbygginger. Det er viktig at dette kommer raskt i gang slik at vi også får kartlagt bruk, atferd og holdninger også før de aktuelle utbyggingene skjer. Man bør også se på hvilke eventuelle avbøtende tiltak som kan fungere. Reindriften er enig i dette. Det er imidlertid her viktig å få frem at selv om reindriften er for forskning og for et godt samarbeid betyr ikke dette at de er for utbygging. Vårt inntrykk er at reindriften frykter at et godt samarbeid med potensielle utbyggere eller forskere skal forveksles med at de er positivt innstilt til utbygginger som de generelt sett er imot.

Ved utbygginger bør man også vurdere kompensering for eventuelle tap for reindriften. Dette kan blant annet være å tilby økonomisk kompensasjon (som for eksempel en årlig prosentdel av overskuddet ved vindparken), utføre avbøtende tiltak på andre tidligere inngrep i distriktet, inngå bindende avtaler om at man ikke gjør nye inngrep i samme område i fremtiden, åpne for beite i nye områder, øke verdien av forskjellige deler av distriktet ved beplantning eller fredning, etc.

3.7.2 Vindkraft på Fosen (2011)

Ask Rådgivning har vurdert samlede virkninger for reindrift av konsesjonsgitte kraftlednings- og vindkraftprosjekter på Fosen. Rapporten oppsummerer slik:

Dersom man får full utbygging kan man altså ikke være sikker på konsekvensene. En full utbygging kan true reindriften på Fosen, eventuelt true den inndelingen som eksisterer i dag. I denne sammenheng er det viktig å påpeke at begge driftsgrupper består av relativt få familiegrupper. For eksempel, Fosen Sør består av 3 familiegrupper (driftsenheter), og driftsmønsteret gjør at man er helt avhengig av arbeidskraften fra alle tre driftsenheter, spesielt i forbindelse med samling, driving, merking og skilling. Dette betyr i praksis at hvis en av

driftsgruppene føler at reindrift blir for vanskelig og håpløst, eller at driftsgruppen må redusere med et så stort antall dyr at det ikke er økonomisk støtte for 3 driftsenheter, så kan det i praksis bety at alle 3 må legges ned. Dette mønsteret gjelder også for driftsgruppe Nord.

De faktiske konsekvensene avhenger derfor ikke kun av hvordan reinsdyrene reagerer ovenfor inngrepene og den menneskelige aktiviteten som følger med, eller hvordan ens egen driftsenhet reagerer, men også av hvordan de andre driftsenhetene innenfor din driftsgruppe reagerer.

Ved en utbygging, uansett om omfanget øker eller ikke i forhold til hva som per i dag har fått konsesjon, er det derfor meget viktig med en tett oppfølging av reindriften. Detaljer i forhold til utbyggingsplaner bør diskuteres sammen med reindriften og siden dette er et distrikt med betydelig arbeidsinnsats fra de aktive reindriftsutøverne bør ekstra arbeid forbundet med utbygging kunne finansieres av utbyggerne. NVE og utbyggerne bør i tillegg ha en løpende dialog med reindriften og fortløpende vurdere hvilke avbøtende tiltak som kan settes inn for å motvirke negative effekter. Dette gjelder for hele driftsperioden. Avtaler i forhold til at man ikke får andre kraftutbygginger i konsesjonsperioden vil også virke avbøtende.

3.7.3 **Mosjøen Vindkraftverk (2011)**

Eftestøl og Colman oppsummerer sin rapport slik:

De samme typer problemer oppstår både i driftsfase I og driftsfase II, men i betydelig mindre grad i driftsfase II hvis «sivil» menneskelig aktivitet som følge av inngrepet ikke øker mer og mer utover driftsperioden. Dette på grunn av en delvis tilvenning hos dyrene og fordi reindriften selv opparbeider seg økt kunnskap om hvordan vindkraftverket påvirker dyrene. Vi mener begge deler – over tid – vil gjøre at konfliktnivået reduseres. Det er vanskelig å oppsummere de enkelte sesonger og områder i en konsekvensgrad. Dette fordi hver enkelt sesong har forskjellig varighet og hvert enkelt område har forskjellig verdi, påvirkning og størrelse. Men etter en skjønnsmessig totalvurdering, vurderer vi at konsekvensgraden for hele vindkraftverket til å bli **stor negativ** i drift I og **stor/middels negativ** i drift II.

Det mest effektive avbøtende tiltaket vil være å redusere utbyggingen. Vi mener at, i forbindelse med dette, at en reduksjon av den nordlige delen vil være best. Dette siden man da kommer lenger unna de mer verdifulle vårbeitene. Og at beiten som helt nord på Rein fjellet som er viktige på høsten, og i forbindelse med oppsamlingen da.

Vi vil for ordens skyld nevne at reindriften er 100 % imot en utbygging, uavhengig om det skjer en reduksjon eller ikke.

3.7.4 **Vindkraft på Gabrielsberget (2009-2012).**

Det pågår et kontrollprogram for konsekvensene av vindkraftverk i forhold til reindrift – spesielt reindrift i vinterbeiteområder – i tilknytning til Gabrielsberget Vindkraftverk i Nordmalings kommun. Gabrielsberget vindkraftverk omfatter byggingen av 40 vindmøller og infrastruktur (veger, kraftlinjer mv). Svevind AB er konsesjonshaver.

Byggingen av vindkraftverket startet i 2009 med bygging av veger inn i området. Fram til 2011 ble de første 20 vindmøller bygget i området, og i løpet av 2012 ble de siste 20 møllene bygget. Hele vindkraftverket har vært i drift siden sommeren 2012.

Se for øvrig:

<http://www.svevind.se/Projects/Project.aspx?projectID=3>

Områdene omkring Gabrielsberget har vært benyttet av Byrkije reinbeitedistrikt i Norge som vinterbeite i lang tid, og Byrkije har vært i området hver vinter siden oppstart.

Kontrollprogrammet er en del av konsesjonsbetingelsene, og programmet startet med vintersesongen 2008/2009. Kontrollprogrammet skal gå over 5 år med siste sesong vinteren 2012/2013. Kontrollprogrammet vil derfor alt vesentlig dekke byggeperioden med ett års driftsperiode.

Vi har i denne rapporten benyttet fjerde årsrapport datert 2012-06-25. Rapporten konkluderer slik;

- ❖ I den senere tid har området omkring Gabrielsberget vært preget av flere store endringer. Viktige landskapsinngrep som Botniabanen, flere kaftlinjer og veger i forbindelse med skogsdrift mv har preget området.
- ❖ I perioden før byggestart (veger og fundamenter) har Gabrielsberget gitt meget gode forutsetninger for vinterbeite. Vinterbeitet har vært hardt beskattet. Gabrielsberget har vært et stort, sammenhengende og kystnært skogsområde der reiene har latt reinene beite fritt og kun gjetet i kantene av området. Det har ikke vært nødvendig med mer enn en gjeter. I løpet av vinteren 2008/09 var beiteforholdene gode, reinene var samlet og det var ikke nødvendig med tilleggsforing.
- ❖ Kontrollprogrammet bygger på erfaringer fra tre vintersesonger.
- ❖ Reindrift i området har blitt tydelig vanskeligere i byggeperioden.
- ❖ Selv om beiteforholdene var gode i de to første årene av byggeperioden, var reiene fra Byrkije nødt til å bruke tilleggsforing og helikopter for å holde reinen samlet innen området.
- ❖ I den tredje vintersesongen bar beiteforholdene dårlige på grunn av mye snø i området, og at deler av området var dels sperret på grunn av anleggsdrift. Dette medførte at reinflokkene ble splittet opp og at tilleggsforing ble nødvendig fra mars mnd.
- ❖ Byggeperioden har påført Byrkije merarbeide i form av mer gjeting med flere personer involvert, helikopterdriving og tilleggsforing. Reinen blir mer spredt, og man har måttet hente inn rein som har kommet ut av vinterbeiteområdet.
- ❖ Reienes bevegelsesmønster har blitt endret – reinen unngår områdene sør for vindkraftverket, og den søker mer mot områdene nord og vest. Dette øker beitepresset på de nordlige områdene.
- ❖ Beitende rein har vært observert innen – og i nærheten av – de deler av vindkraftverket som har vært i drift. Byrkije mener at dette er rein som passerer gjennom området, og at bare et fåtall reiner har stoppet og hatt beitero innen området.
- ❖ Det har vært mulig å flytte rein forbi og dels gjennom vindkraftverk i drift med snøscooter. Det som kan hindre slik drift er møtende kjøretøy på tilknytningsvegene til vindkraftverket.

3.8 VERDIVURDERING. DAGENS SITUASJON (0-ALTERNATIVET).

Jillen Njaarke reinbeitedistrikt er i dag preget av følgende forhold:

- ❖ To driftenheter er nedlagt
- ❖ Tre driftsenheter er aktive – en av disse er midlertidig ute av drift.

Det er mange interessenter i forhold til reinbeitedistriktet. Innen kraftproduksjon er følgende aktuelle;

- ❖ Øyfjellet Vindkraftverk
- ❖ Kovfjellet Vindkraftverk. Nord-Norsk Vindkraft
- ❖ Stortuva Vindkraftverk. Nord-Norsk Vindkraft.
- ❖ Mosjøen Vindkraftverk. Fred Olsen Renewables.
- ❖ 2 småkraftverk i Vikdalen. Norsk Fjellkraft. Konesjon er gitt – konsesjonen for Øvre Vikdal er påklaget.

I tillegg til disse vindkraftverkene vil det bli etablert kraftlinjer, veier og bygninger. Det er viktig for reindriften at disse interessentene vurderes under ett.

I forhold til reindriften er selve planområdet viktig som vårbeite 1 og 2. Området som helhet dekker de aller fleste funksjonene i en helårssyklus. Drivings- og flyttleier og trekkleier er dokumentert i området. Videre er hytte/gjeterhytte dokumentert i området.

Ut fra den metode som legges til grunn for verdivurdering (kap 2.1.2.), vil vi gi området i og omkring det planlagte vindkraftverket en **middels verdi** for reindriftnæringa ut fra dagens bruk og dagens situasjon.

Det vurderes ut fra at området i dag har ingen / lav bruksfrekvens. Området har middels / lav produksjon av næringsplanter, men området har tilgang på minimumsbeite (vinterbeite) i nordvest og kalvingsland nordvest og sør for Hundålvatnet. Selve tiltaksområdet (området for vindmølleparken) vil vi gi **lav verdi** for reindriften. Området som helhet vil vi gi middels verdi.

3.8.1 Verdivurdering i et mulig framtidsperspektiv.

I et mulig framtidsperspektiv der det igjen etableres 1-2 siidaenheter i dette området, vil verdivurderingen måtte endres. Ut fra den metode som legges til grunn for verdivurdering (kap 2.1.2.), vil vi gi området som helhet en **middels / stor verdi** for reindriftnæringa ut fra en mulig framtidig situasjon.

4 Omfang- og konsekvensvurdering

4.1 VURDERING AV OMFANG OG KONSEKVENSI I TO FASER

Vi vil vurdere omfang og konsekvens av tiltaket Øyfjellet Vindkraftverk i to faser:

- ❖ Omfang og konsekvens av anleggsperioden – dvs en vurdering av hvordan anleggsfasen vil påvirke reindriftsnæringa
- ❖ Omfang og konsekvens av driftsperioden – dvs en vurdering av hvordan driftsfasen – etter at anleggsfasen er over og normal drift av vindkraftverket er iverksatt – vil påvirke reindriftsnæringa. Her vil vi også vurdere omfang i et helhetsperspektiv – dvs i en sammenheng med andre tiltak i reinbeitedistriktet. Vi viser i denne sammenhengen til kap 3.

4.2 ANLEGGSFASEN

Anleggsfasen omfatter anlegg av veger, oppstillingsplasser, fundamenter, montering av vindmøller, overføringslinjer, bygging av trafostasjon og servicebygg. Det er anslått at bygging av Øyfjellet vindkraftverk er et så omfattende prosjekt at det krever en anleggsperiode på anslagsvis 5 år (bygging av 20 vindmøller pr år). Med anslått byggestart i 2015, vil dette si en anleggsperiode som vil strekke seg til år 2020/2021.

4.2.1 Omfang av anleggsfasen

Vi viser til metode for vurdering av omfang (kap 2.1.3.)

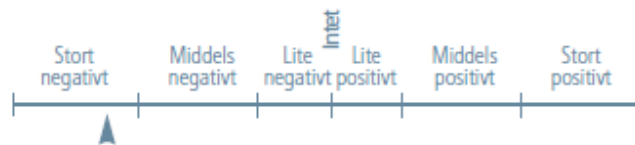
	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Ressursgrunnlaget og utnyttelsen av det	Tiltaket vil i stor grad øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet (Neppe aktuelt)	Tiltaket vil øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil stort sett ikke endre ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil redusere ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil i stor grad redusere eller ødelegge ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet

Ut fra dagens situasjon (0-alternativet) er det pr i dag ikke reindrift i området. Imidlertid har dagens drift ingen betydning for vurdering av ressursgrunnlagets omfang og kvalitet. Øyfjellet Vindkraftverk innebærer et betydelig naturinngrep i et område som i reindriftssammenheng omfatter;

- ❖ Tidlig vårbeite (Vårbeite 1)
- ❖ Tidlig sommerbeite (Vårbeite 2)
- ❖ Drivingsleier
- ❖ Trekkleier

Anleggsfasen vil innebære mye trafikk inn i området der det aller meste av anleggsarbeidet vil måtte konsentrere seg om sommerhalvåret.

Vi trekker derfor den konklusjon at anleggsfasen i praksis vil innebære at deler av anleggsområdet må stenges for reindrift i enkelte perioder, og at anleggsfasen derved vil representere et **stort / middels negativt omfang** for ressursgrunnlaget for reindrift i området. Dette gjelder både nåværende situasjon og en situasjon der reindrifta evt. re-etableres i området.

4.2.2 **Anleggsfasen. Konsekvens uten avbøtende tiltak.**

Konsekvens er forholdet mellom områdets verdi og omfanget av anleggsfasen. Etter metoden gitt i kap 2.1.4. blir konsekvens av anleggsfasen:

Konsekvens: Stor til middels negativ konsekvens for reindrifta i anleggsfasen (---/---).

4.2.3 **Mulige avbøtende tiltak. Anleggsfasen**

Det kan være vanskelig å tilpasse et så stort anlegg til reindrift i området. Uansett bør det etableres en møteplass der anleggsledelsen og reindrifta møtes jevnlig for om mulig å unngå brukskollisjoner.

Avbøtende tiltak i anleggsfasen kan være;

- ❖ Det bør opprettes et utvalg med representanter for tiltakshaver og reindrifta. Dette utvalget bør utarbeide avbøtende tiltak og løse problemer etter hvert som de oppstår.

- ❖ Utvalget bør utarbeide en avtale mellom reinbeitedistriktet og tiltakshaver om hvordan man best mulig kan løse konflikter som kan oppstå som følge av anleggsfasen.
- ❖ Avbøtende tiltak kan eksempelvis være:
 - Opphør/stans i deler av anlegget i perioder der det er mye rein i området (dersom reindrift re-etableres, eller ved evt. flytting/driving av rein gjennom området)
 - Bistand til frakt av rein fra østre del av distriktet ut til vinterbeitene nordvest i distriktet (Husvika - Hundåla – Sørnes)
 - Driftsleier gjennom området er lovbeskyttet. Landbruksdepartementet må søkes om tillatelse til stenging av driftsleia i anleggsfasen.

4.2.4 Konsekvens med avbøtende tiltak. Anleggsperioden

Et utvalg som kan drøfte tiltak etter hvert som problemene oppstår, kan avhjelpe mange eventuelle problemer som kan oppstå mellom anleggsdrifta og reindrifta. Imidlertid må man her bare innse at alle problemer neppe kan løses på denne måten, og at driftskonflikter kan oppstå. I hvilken grad et utvalg kan virke som et avbøtende tiltak, avhenger i stor grad om hvor effektiv dialogen i dette utvalget kan utvikles.

Uten et slikt utvalg er det vanskelig å se hvordan de foreslåtte avbøtende tiltakene kan forbedre reindriftens driftssituasjon gjennom anleggsfasen inne i selve anleggsområdet. Frakt av rein ut til vinterbeitene kan avhjelpe situasjonen noe.

Etter metoden gitt i kap 2.1.4. blir konsekvens av anleggsfasen med avbøtende tiltak:

Konsekvens: Middels negativ konsekvens for reindrifta i anleggsfasen (--).

Vi illustrerer dette med konsekvensvifta i kapittel 5.1.

4.3 DRIFTSFASEN

Driftsfasen vil strekke seg fra år 2020/21. Med en forventet levetid på 25 år, kan man forvente at driftsperioden vil strekke seg til ca år 2045. Med driftsfasen mener vi her den fasen der anleggsperioden er over. Aktiviteter i området vil alt vesentlig være knyttet til tilsyn og vedlikehold av vindmøller og infrastruktur.

4.3.1 Omfang av driftsfasen

Beskrivelsen av reinbeitedistriktet (kap 3.4.) og erfaringene fra andre reinbeitedistrikt som får vindkraftutbygging (kap 3.7.), tilsier at det spesielt under vinterbeitet vil være vanskelig å kombinere drift av vindkraftverk og reindrift.

De aktuelle fjellområdene for Øyfjellet vindkraftverk er karakterisert som vårbeite 1 og vårbeite 2. Det er ikke framkommet opplysninger om at det er kalvingsland inne i selve tiltaksområdet. Rein kan trekke og beite relativt uhindret i et område med vindkraftverk, og over tid må man regne med en viss tilvenning. Det vil være noe trafikk i området i tilknytning til oppsyn og vedlikehold, men dette vil neppe være noe stort problem. Dersom vegnettet i vindkraftverket blir åpnet for fri ferdsel, må det påregnes at dette vil påføre reindriften en ekstra ulempe i form av forstyrrelse av rein på beite.

Det er registrert drivingsleier gjennom området, og disse er lovbeskyttet. Driving av rein med moderne hjelpemidler som helikopter, vil være svært vanskelig / ikke tilrådelig i et område med vindturbiner. Driving av rein med andre hjelpemidler vil være vanskelig ut fra at vindturbiner, veger og andre installasjoner vil danne hindringer og derved avlede flokken under driving.

Pr i dag er det ikke aktiv reindrift i området. Imidlertid er ressursgrunnlaget for reindrift som før, og det er mulig at reindrift kan tas opp igjen i de to vestre siidaenhetene. Vi må derfor i denne sammenheng vurdere omfanget ut fra ressursgrunnlaget for reindrift i området.

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Ressursgrunnlaget og utnyttelsen av det	Tiltaket vil i stor grad øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet (Neppe aktuelt)	Tiltaket vil øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil stort sett ikke endre ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil redusere ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil i stor grad redusere eller ødelegge ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet

Ut fra dette vurderer vi at Øyfjellet vindkraftverk vil ha et **middels – stort negativt omfang** (--/---) for reindriften i distriktet.

4.3.2 Mulige avbøtende tiltak

Avbøtende tiltak i driftsfasen kan være;

- ❖ Det bør opprettes et utvalg med representanter for tiltakshaver og reindriften. Dette utvalget følger driftsfasen over en periode på inntil 2-3 år.
- ❖ Utvalget bør utarbeides en avtale mellom reinbeitedistriktet og tiltakshaver om avbøtende tiltak og om hvordan man best mulig kan løse konflikter som kan oppstå som følge av driftsfasen.
- ❖ Avbøtende tiltak kan være:
 - Stenging av deler av vegnettet i tilknytning til vindkraftverket for ferdsel utenom nødvendig drift og vedlikehold av vindkraftverket.
 - Bistand til frakt av rein fra østre del av distriktet ut til vinterbeitene nordvest i distriktet (Husvika - Hundåla – Sørnes)
 - Driftsleier gjennom området er lovbeskyttet. Landbruksdepartementet må søkes om tillatelse til stenging av driftsleia i hele eller deler av driftsfasen.

4.3.3 Konsekvens med avbøtende tiltak. Driftsfasen

Etter metoden gitt i kap 2.1.4. blir konsekvens av driftsfasen med avbøtende tiltak:

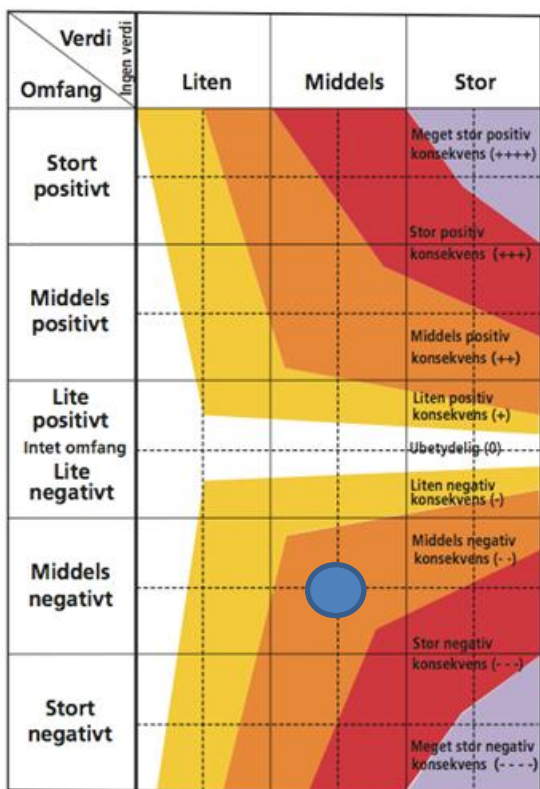
Konsekvens: **Middels / liten negativ konsekvens for reindriften i driftsfasen (--/).**

Vi illustrerer dette med konsekvensvifta i kapittel 5.2.

5 Konklusjon

5.1 ANLEGGSPAFAEN ETTER AVBØTENDE TILTAK

Etter metoden gitt i kap 2, vurderer vi at anleggsfasen vil ha middels negativ konsekvens for reindriftsnæringa.

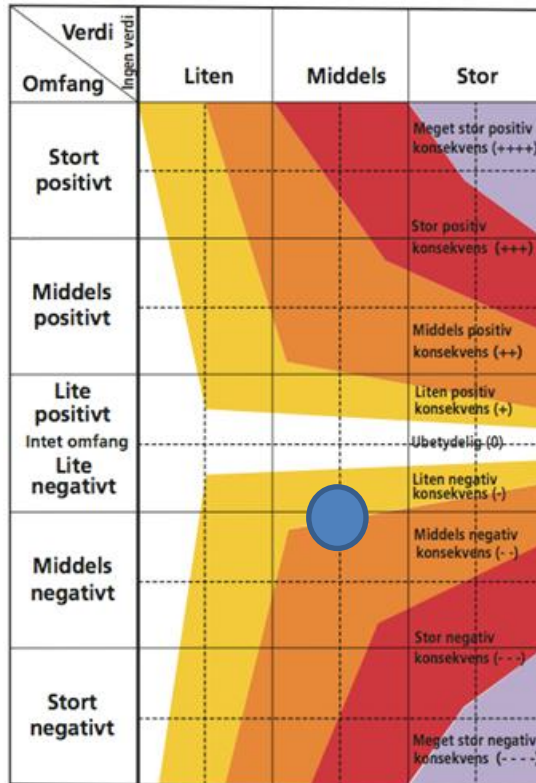

Figur 5-1: Konsekvenser av anleggsperioden for reindriftsnæringa. Med avbøtende tiltak.

Dersom reindrifta gjenopptas i den vestre delen av reinbeitedistriktet, vil vi anslå at konsekvensen av anleggsperioden blir **middels/stor negativ (-/---)** for reindrifta.

5.2 DRIFTSFASEN ETTER AVBØTENDE TILTAK

Etter metoden gitt i kap 2, vurderer vi at driftsfasen vil ha **middels/liten (-/-) negativ** konsekvens for reindriftnæringa.

Figur 5-2: Konsekvenser av driftsperioden for reindriftnæringa. Med avbøtende tiltak.

Dersom reindriften gjenopptas i den vestre delen av reinbeitedistriktet, vil vi anslå at konsekvensen av driftsperioden blir **middels negativ (-/-)** for reindriften.

5.3 REINBEITEDISTRIKTETS HOLDNING TIL ØYFJELLET VINDKRAFTVERK

Det er framkommet i samtaler med reinbeitedistriktet og i pressen at reinbeitedistriktet kan akseptere – og er positive – til ideen om vindkraftverk på Øyfjellet. Vi viser i denne sammenheng til intervju med Torstein Appfjell i Helgeland Arbeiderblad 21. januar 2012. Vi siterer her fra intervjuet;

«Han (Torstein Appfjell) sier at reindrifssamene ønsker å være tilpasningsdyktige til utvikling. Han er derfor positiv til ideen om vindmøller på Øyfjellet. Han mener at dette alternativet vil ha færre negative konsekvenser for reindriften.»

Dette må sees i sammenheng med flere faktorer;

- ❖ Det er flere store utbygginger av vindkraftverk på gang som alle berører reinbeitedistriktet i varierende grad. Av disse prosjektene anser reindrifsnærings Øyfjellet vindkraftverk som det minst kontroversielle.
- ❖ De to siidaenhetene i vestre del av reinbeitedistriktet er nedlagt.

I møte med reinbeitedistriktet den 4. november 2013 ble det opplyst om at en reindrifsutøver er interessert i å etablere seg i området med ny drift. Denne reindrifsutøveren er informert om Øyfjellet vindkraftverk. Det vurderes derved som mulig å etablere ny reindrift i et område der det også planlegges et stort vindkraftverk som Øyfjellet vindkraftverk.